

ผลคำวินิจฉัยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
กรณีเจ้าของร้านสะดวกซื้อไม่ได้รับความเป็นธรรม

ระหว่าง	ห้างหุ้นส่วนจำกัด ว. โดยนาย ป.	ผู้ร้องที่ ๑
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. โดยนาง พ.	ผู้ร้องที่ ๒
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. โดยนางสาว ม.	ผู้ร้องที่ ๓
	บริษัท อ. โดยนาย น.	ผู้ร้องที่ ๔
	ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. โดยนางสาว ก.	ผู้ร้องที่ ๕
	บริษัท บ.	ผู้ถูกร้อง

ข้อร้องเรียน

ด้วยความปรากฏว่า ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จำหน่ายสิทธิแฟรนไชส์ร้านสะดวกซื้อ “ม.” มีพฤติกรรมทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ ประกอบกับผู้ร้องที่ ๑ ถึงผู้ร้องที่ ๕ ร้องเรียนต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ดังนี้

กรณีผู้ร้องที่ ๑ สรุปได้ว่า ภายหลังการก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. แล้วเสร็จปรากฏว่า ผู้รับเหมาก่อสร้างของผู้ถูกร้องได้เข้ามาซื้อของสิ่งปลูกสร้างโดยไม่แจ้งให้ผู้ร้องที่ ๑ ทราบ ซึ่งผู้ถูกร้องได้ส่งเอกสารเรียกเก็บเงินค่าก่อสร้างโดยไม่หักค่าชดเชยที่ผู้ร้องที่ ๑ ได้ลงทุนก่อสร้างเองในครั้งแรก ทำให้ผู้ร้องที่ ๑ ได้รับความเสียหาย และผู้ถูกร้องส่งสินค้าไม่ตรงกับสินค้าที่สั่งซื้อ หรือได้รับสินค้าที่หมดอายุ ทำให้ผู้ร้องที่ ๑ ต้องนำไปทำลายและรับภาระต้นทุนเพิ่มขึ้น อีกทั้งผู้ถูกร้องไม่แจ้งให้ทราบเกี่ยวกับต้นทุนราคาสินค้า การชดเชยราคาสินค้าที่จำหน่ายต่ำกว่าทุน และภาษีในการจำหน่ายสินค้าที่ต้องจ่ายทุกเดือนนั้นได้กำหนดให้สินค้าที่หมดอายุคำนวณเป็นรายจ่ายที่ต้องหักออกจากกำไรรายเดือนที่ได้รับหรือไม่ อีกทั้งผู้ร้องที่ ๑ ประสงค์ให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าตรวจสอบโครงสร้างต้นทุนสินค้าที่ผู้ถูกร้องนำมาจำหน่าย เพื่อให้ทราบกำไรจากการจำหน่ายสินค้า

กรณีผู้ร้องที่ ๒ สรุปได้ว่า จากการสำรวจสถานที่ตั้งร้านของผู้ร้องที่ ๒ พบว่าสามารถเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ได้ในขนาด ๔ คูหา หรือ ๑๕๐ ตารางเมตร แต่กลับเปิดได้จริงเพียงขนาด ๑๒๐ ตารางเมตร เนื่องจากขนาดพื้นที่ไม่เป็นไปตามระเบียบของทางเทศบาลเมือง ล. เป็นเหตุให้ผู้ร้องที่ ๒ ได้รับความเสียหาย

กรณีผู้ร้องที่ ๓ สรุปได้ว่า การก่อสร้างร้านค้าสะดวกซื้อไม่โปร่งใสและไม่ได้มาตรฐาน โดยพบว่าภายหลังจากเปิดร้านค้าสะดวกซื้อที่มีกระแสไฟฟ้ารั่ว ทำให้ไม่มีลูกค้าใช้บริการร้านค้าของผู้ร้องที่ ๓ ประมาณ ๓ เดือน ส่งผลกระทบต่อยอดขายที่ลดลง อีกทั้งผู้ถูกร้องนำอุปกรณ์เข้ามาใช้สำหรับการเปิดร้านสะดวกซื้อ แต่เรียกเก็บเงินสูงกว่าราคาท้องตลาดของสินค้าชิ้นนั้น ๆ ประกอบกับผู้ร้องที่ ๓ ได้รับสินค้า

ที่ไม่มีคุณภาพ และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ไม่จำเป็นต่อการประกอบกิจการร้านสะดวกซื้อ จึงทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและหากผู้ร้องที่ ๓ ไม่ชำระค่าอุปกรณ์ในส่วนนี้ ผู้ร้องที่ ๓ จะไม่สามารถเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ได้ อีกทั้งผู้ถูกร้องแจ้งว่าจะเข้าซื้ออุปกรณ์ในร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๓ คั้นบางส่วน แต่ปรากฏว่าไม่มีการรับซื้ออุปกรณ์ร้านค้าตามที่แจ้งไว้แต่อย่างใด และภายหลังการเลิกสัญญาแฟรนไชส์ ผู้ถูกร้องได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาเก็บอุปกรณ์ ส่งผลให้ผู้ร้องที่ ๓ ไม่สามารถใช้ระบบไฟฟ้าในส่วนของโต๊ะสำหรับรับจ่ายเงินได้ ส่วนกรณีการเปลี่ยนจากสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาแฟรนไชส์ ๒๐๑๘ (สัญญาให้บริการ) จะต้องมีการคืนสต็อกสินค้าให้กับผู้ถูกร้อง ซึ่งเมื่อผู้ร้องที่ ๓ ได้คืนสต็อกสินค้าแล้ว ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ลงระบบบัญชีว่าการคืนสต็อกสินค้าดังกล่าวเป็นการซื้อขายสินค้า โดยผู้ถูกร้องมิได้แจ้งว่าจะต้องดำเนินการยื่นรายการเสียภาษีในส่วนนี้ด้วย ทำให้ผู้ร้องที่ ๓ ต้องรับภาระในการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มจากการคืนสต็อกสินค้าและเสียค่าปรับในการไม่แจ้งยื่นรายการภาษีการคืนสินค้า และผู้ถูกร้องเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ โดยไม่แจ้งให้ทราบว่า เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการในส่วนใด

กรณีผู้ร้องที่ ๔ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้แจ้งขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญาระหว่างผู้ร้องที่ ๔ กับผู้ถูกร้องจากสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาแฟรนไชส์ ๒๐๑๘ (สัญญาให้บริการ) และผู้ร้องที่ ๔ ถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมแฟรนไชส์ร้านสะดวกซื้อ ม. ไม่ตรงตามเอกสารเชิญชวน ทำให้ผู้ร้องที่ ๔ ได้รับความเสียหาย

กรณีผู้ร้องที่ ๕ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องมีนโยบายให้ร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๕ ลดราคาสินค้าและสินค้าบางรายการมีการกำหนดให้ขายในราคาต่ำกว่าทุนโดยผู้ร้องที่ ๕ ไม่ได้รับการชดเชย ทำให้กิจการของผู้ร้องที่ ๕ ประสบปัญหาขาดทุนอย่างมาก และพบว่าราคาสินค้าที่จำหน่ายโดยร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๕ และร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ถูกร้องมีความแตกต่างกัน

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการแสวงหาพยานหลักฐาน สรุปได้ดังนี้

ผู้ร้องที่ ๑ ทำสัญญาแฟรนไชส์กับผู้ถูกร้อง ต่อมาผู้ถูกร้องได้แจ้งให้ผู้ร้องที่ ๑ เปลี่ยนจากสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาแฟรนไชส์ ๒๐๑๘ (สัญญาให้บริการ) โดยที่ไม่ได้แจ้งให้ทราบล่วงหน้า ซึ่งภายหลังการเปลี่ยนแปลงสัญญาดังกล่าวส่งผลให้ผู้ร้องที่ ๑ มีรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น ได้รับส่วนแบ่งรายเดือนลดลง และทำให้ประสบปัญหาตามข้อร้องเรียน

ผู้ร้องที่ ๒ ทำสัญญาแฟรนไชส์กับผู้ถูกร้อง ซึ่งจากการสำรวจสถานที่พบว่า ผู้ร้องที่ ๒ สามารถเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ในขนาด ๑๕๐ ตารางเมตร ตามคำแนะนำของพนักงานฝ่ายแฟรนไชส์ของผู้ถูกร้อง ในระหว่างที่มีการปรับปรุงอาคารเพื่อเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. นั้น ผู้ร้องที่ ๒ ได้เร่งรัดให้พนักงานของผู้ถูกร้องขออนุญาตกับเทศบาลเมือง ล. ให้เปิดร้านสะดวกซื้อ ม. แต่ได้รับการปฏิเสธ ผู้ร้องที่ ๒ จึงขออนุญาตต่อเทศบาลเมือง ล. เอง แต่เมื่อทางเทศบาลเมือง ล. เข้ามาตรวจสอบและพบว่า ขนาดถนนหน้าร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๒ เป็นถนนขนาด ๒ ช่องทางจราจร ซึ่งร้านค้าที่จะเปิดจำหน่ายในขนาดพื้นที่ ๑๕๐ ตารางเมตรได้จะต้องมีถนนหน้าร้านขนาด ๔ ช่องทางจราจร เทศบาลเมือง ล. จึงได้สั่งให้ลดขนาดร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๒ และอนุญาตให้เปิดในพื้นที่เพียงขนาด ๑๒๐ ตารางเมตร คำสั่งดังกล่าวส่งผลให้ผู้ร้องที่ ๒ ต้องลงทุนก่อสร้างเกินกว่าพื้นที่ที่สามารถใช้สอยได้จริงเป็นเหตุให้มีค่าใช้จ่ายเกินกว่าที่จำเป็น ซึ่งหากผู้ร้องที่ ๒ ไม่ยินยอมจ่ายค่าก่อสร้างหรือไม่ยินยอมเปิดร้านค้าสะดวกซื้อ ม. ผู้ร้องที่ ๒ จะต้องจ่ายค่าปรับเป็นจำนวนเงิน ๖ เท่าของราคาสินค้าทั้งหมดตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาแฟรนไชส์ และผู้ร้องที่ ๒ ยังต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับพื้นที่ในการก่อสร้างเพื่อให้มีพื้นที่ ๑๒๐ ตารางเมตรตามที่เทศบาลเมือง ล. กำหนดอีกด้วย

ผู้ร้องที่ ๓ ทำสัญญาแฟรนไชส์กับผู้ถูกร้อง ในระหว่างการก่อสร้างและปรับปรุงพื้นที่ร้านสะดวกซื้อ ม. พบว่ามีกระแสไฟฟ้ารั่ว เนื่องจากผู้รับเหมาของผู้ถูกร้องไม่ได้ติดตั้งสายดินให้ ผู้ร้องที่ ๓ จึงได้ติดต่อผู้ถูกร้องเพื่อขอให้ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องได้เรียกค่าใช้จ่ายในงานก่อสร้างที่ไม่จำเป็น อุปกรณ์และวัสดุสิ้นเปลืองที่ผู้ถูกร้องได้นำเข้ามาใช้สำหรับการเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. มีราคาแพงเกินราคาท้องตลาดของสินค้าชิ้นนั้น ๆ รวมถึงผู้ถูกร้องได้นำอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ไม่มีความจำเป็นต่อการประกอบกิจการร้านสะดวกซื้อ ม. มาให้ ได้แก่ กล้องถ่ายรูป โดยทางผู้ถูกร้องอ้างว่าให้ถ่ายรูปลงสินค้าในร้าน ซึ่งผู้ร้องที่ ๓ เห็นว่าไม่จำเป็น เพราะสามารถใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ถ่ายรูปดังกล่าวแทนได้ เครื่องเล่นดีวีดี ซึ่งผู้ถูกร้องมิได้ให้เหตุผลว่าจะต้องใช้เครื่องเล่นดีวีดีดังกล่าวสนับสนุนการประกอบธุรกิจอย่างไร กระตักน้ำร้อนที่ใช้ได้เดือนเดียวต้องส่งซ่อมเนื่องจากไม่มีความร้อนและมีสนิมขึ้น และชั้นวางสินค้า จำนวน ๑๔ ชั้น ซึ่งพื้นที่ร้านของผู้ร้องที่ ๓ มีขนาดพื้นที่ใช้สอย ๑๒๐ ตารางเมตร ซึ่งสามารถบรรจุชั้นได้เพียง ๘ ชั้น ทำให้มีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เพิ่มขึ้นอย่างไม่จำเป็น และไม่สามารถคืนสินค้าดังกล่าวกับผู้ถูกร้องได้ นอกจากนี้ตัวแทนของผู้ถูกร้องยังได้แจ้งว่า หากผู้ร้องที่ ๓ ไม่ชำระค่าอุปกรณ์ในส่วนนี้ ผู้ร้องที่ ๓ จะไม่สามารถเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ได้

ส่วนกรณีการเปลี่ยนแปลงจากสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาแฟรนไชส์ ๒๐๑๘ (สัญญาให้บริการ) จะต้องมีการคืนสต็อกสินค้าให้กับผู้ถูกร้องก่อน เมื่อผู้ร้องที่ ๓ ได้คืนสต็อกสินค้าแล้ว ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ลงระบบบัญชีว่าเป็นการซื้อขายสินค้า โดยที่ผู้ถูกร้องมิได้แจ้งว่า จะต้องยื่นรายการเสียหายในส่วนนี้ด้วย ทำให้ผู้ร้องที่ ๓ ต้องรับภาระในการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มจากการคืนสต็อกสินค้าและเสียค่าปรับจากการไม่แจ้งยื่นรายการภาษีการคืนสินค้า และในรายงานทางการเงินประจำเดือนของผู้ร้องที่ ๓ ซึ่งเป็นรายงานสรุปผลการประกอบธุรกิจกำไรหรือขาดทุน ปรากฏรายการค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ ซึ่งผู้ร้องที่ ๓ ไม่ทราบว่าเป็นค่าใช้จ่ายในส่วนดังกล่าวคือค่าใช้จ่ายใด และเมื่อผู้ร้องที่ ๓ ได้แจ้งไปยังผู้ถูกร้องถึงการปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ผู้ถูกร้องได้แจ้งผู้ร้องที่ ๓ มาว่า จะเข้าซื้ออุปกรณ์ในร้านสะดวกซื้อ ม. คืนบางส่วน แต่กลับไม่มีการซื้ออุปกรณ์ร้านค้าคืนตามที่ได้แจ้งไว้ และหลังจากที่ผู้ร้องที่ ๓ ได้มีการเลิกสัญญาแฟรนไชส์ ๒๐๑๘ (สัญญาให้บริการ) แล้ว ผู้ถูกร้องได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ และได้ตัดระบบไฟในส่วนของใต้เคาน์เตอร์ ส่งผลให้ผู้ร้องที่ ๓ ไม่สามารถใช้ระบบไฟฟ้าในส่วนของโต๊ะสำหรับรับจ่ายเงินได้

ผู้ร้องที่ ๔ ทำสัญญาแฟรนไชส์กับผู้ถูกร้อง ต่อมาเกิดการเปลี่ยนจากสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาแฟรนไชส์ ๒๐๑๘ (สัญญาให้บริการ) โดยไม่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และมีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมแฟรนไชส์ไม่ตรงตามเอกสารเชิญชวน ซึ่งกำหนดค่าธรรมเนียมแฟรนไชส์ xxx,xxx บาท แต่เรียกเก็บจริง xxx,xxx.xx บาท

ผู้ร้องที่ ๕ ทำสัญญาแฟรนไชส์กับผู้ถูกร้อง ประสบปัญหาจากการประกอบธุรกิจร้านสะดวกซื้อ ม. คือ ระบบการกำหนดราคาสินค้าของร้านผู้ร้องที่ ๕ เป็นระบบบาร์โค้ดซึ่งเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลของผู้ถูกร้องด้วยระบบออนไลน์ โดยผู้ร้องที่ ๕ ได้ขอเพิ่มรายการสินค้าในการจำหน่ายจากผู้ถูกร้อง แต่ในภายหลังได้ปรากฏว่า มีการลดราคาต่ำกว่าต้นทุนโดยไม่ทราบสาเหตุ ซึ่งผู้ร้องที่ ๕ เข้าใจว่าเป็นการจัดรายการส่งเสริมการขายสินค้าของผู้ถูกร้อง และผู้ร้องที่ ๕ จะได้รับการชดเชยส่วนต่างในภายหลัง แต่เมื่อตรวจสอบจากระบบพบว่าไม่มีการชดเชย ผู้ร้องที่ ๕ จึงส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปยังผู้ถูกร้องให้ปรับราคาจำหน่ายสินค้าให้มีกำไรแต่ยังมีการลดราคาลงมาโดยผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงแต่อย่างใด ผู้ร้องที่ ๕ จึงไม่ติดป้ายตามราคาดังกล่าวเนื่องจากหากจำหน่ายไปจะทำให้ขาดทุนมาก และผู้ร้องที่ ๕ ได้ไปสำรวจราคาสินค้าที่ร้านสะดวกซื้อ ม. สาขาอื่น พบว่าราคาของสินค้าประเภทเดียวกันที่ขายในร้านของผู้ร้องที่ ๕ กับร้านสะดวกซื้อ ม. สาขาดังกล่าวมีราคาแตกต่างกัน ร้านของผู้ร้องที่ ๕ ถูกกำหนดราคาให้จำหน่ายต่ำกว่าต้นทุน ส่วนร้านของสาขาดังกล่าวจำหน่ายในราคาท้องตลาดปกติทั่วไป ทั้งที่ใช้ระบบบาร์โค้ดในการกำหนดราคาสินค้าเหมือนกัน และสินค้าดังกล่าวไม่ใช่สินค้าที่อยู่ในการจัดรายการส่งเสริมการขายแต่อย่างใด

ผู้ถูกร้อง ประกอบธุรกิจในการเป็นผู้จำหน่ายหรือผู้ให้บริการในธุรกิจเกี่ยวกับการขายสินค้า ในลักษณะร้านค้าปลีกขนาดเล็ก (ร้านสะดวกซื้อ ม.) และร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ รวมถึงการจำหน่ายแฟรนไชส์ ร้านสะดวกซื้อให้กับบุคคลอื่นเพื่อไปดำเนินธุรกิจ ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินธุรกิจแฟรนไชส์ ร้านสะดวกซื้อ ดังนี้

๑. การเข้าทำสัญญาแฟรนไชส์สำหรับร้านสะดวกซื้อ ม. (“สัญญาแฟรนไชส์”)

ผู้ถูกร้องจะเปิดโอกาสให้ผู้ที่จะเข้าลงทุนตรวจสอบสัญญาและสามารถขอเจรจาแก้ไขได้ตามความเหมาะสม และเมื่อลงนามในสัญญาแฟรนไชส์แล้ว ผู้ถูกร้องจะตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของร้านสะดวกซื้อ ม. เพื่อดูแลตรวจสอบและช่วยเหลือผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ (Franchisee) ในด้านต่าง ๆ และให้การดำเนินการของผู้รับสิทธิแฟรนไชส์เป็นไปตามมาตรฐานของผู้ถูกร้องอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้น ผู้ถูกร้องยังจัดฝึกอบรมผู้จัดการร้านและพนักงานของผู้รับสิทธิแฟรนไชส์เกี่ยวกับขั้นตอนการสั่งซื้อสินค้า การลงบัญชี การบริการภายในร้าน การคำนวณรายรับรายจ่าย และระบบแฟรนไชส์อีกด้วย

๒. การก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. ตามสัญญาแฟรนไชส์

ในกรณีที่ผู้สนใจเข้าร่วมธุรกิจกับผู้ถูกร้องจะต้องจัดทำข้อเสนอมายังผู้ถูกร้องว่า มีขนาดพื้นที่ที่สามารถเปิดได้ตามรูปแบบใด โดยพนักงานของผู้ถูกร้องจะไปตรวจสอบว่า ผ่านเงื่อนไขในรูปแบบใดและมีพื้นที่ขายที่จะใช้ในการวางสินค้าได้เท่าใด ซึ่งจะพิจารณาตามเกณฑ์ที่ผู้ถูกร้องกำหนดว่า จะให้เปิดร้านสะดวกซื้อ ม. รูปแบบประเภทใด และจะพิจารณาควบคู่กับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การขออนุญาตในการใช้พื้นที่เพื่อเปิดร้านสาขากับหน่วยงานราชการท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของผู้สนใจเข้าร่วมรับสิทธิแฟรนไชส์ต้องขออนุญาตเอง

ในประเด็นการก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้รับสิทธิแฟรนไชส์นั้น ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์สามารถเลือกผู้รับจ้างก่อสร้างหรือตกแต่งร้านสะดวกซื้อ ม. ได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ถูกร้อง เนื่องจากเป็นข้อตกลงระหว่างผู้รับสิทธิแฟรนไชส์และผู้รับจ้างก่อสร้างหรือตกแต่งร้านสะดวกซื้อ ม. (ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก) เท่านั้น แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า การก่อสร้างและการตกแต่งร้านสะดวกซื้อ ม. จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของผู้ถูกร้อง เนื่องจากผู้ถูกร้องจำเป็นต้องควบคุมคุณภาพรูปแบบของร้านสะดวกซื้อ ม. ให้เป็นไปตามมาตรฐานและภาพลักษณ์เดียวกัน ผู้ถูกร้องจึงสามารถเข้าไปตรวจสอบการก่อสร้างและตกแต่งร้านสะดวกซื้อ ม. เพื่อให้คำแนะนำเพิ่มเติมที่จำเป็นหรือเสนอแนะส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างตามเอกสารขออนุญาตสำหรับธุรกิจแฟรนไชส์ร้านสะดวกซื้อ ม. เป็นเพียงตัวเลขประมาณการสำหรับการเปิดร้านและอาจเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากค่าก่อสร้างเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอน และมีปัจจัยต่าง ๆ ที่จะทำให้ค่าก่อสร้างเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ขนาดพื้นที่ สภาพของพื้นที่ว่าจำเป็นต้องปรับปรุงตกแต่งเพิ่มเติมมากน้อยเพียงใด ราคาวัสดุก่อสร้าง การเจรจาต่อรองกับผู้รับเหมาก่อสร้างแต่ละราย เป็นต้น

๓. หลักเกณฑ์การจัดทำรายการส่งเสริมการขาย (โปรโมชั่น) และการชดเชยรายได้ ในกรณีจัดทำรายการส่งเสริมการขาย

ผู้ถูกร้องจัดทำรายการส่งเสริมการขายสำหรับร้านสะดวกซื้อ ม. ทุกร้านเหมือนกันทั้งหมด อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและลดความเสี่ยงที่จะเกิดกับผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ ผู้ถูกร้องจึงต้องมีการชดเชยรายได้ในส่วนที่ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ควรจะได้รับจากการขายสินค้าราคาขายปกติ ซึ่งผู้รับสิทธิแฟรนไชส์แต่ละรายรับทราบหลักการชดเชยรายได้ของผู้ถูกร้องอยู่แล้ว เนื่องจากมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการคำนวณกำไรขั้นต้น (GP) และการอ่านค่าต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในรายงานยอดขายรายวัน และรายงานแสดงกำไรขาดทุน โดยผู้จัดการร้านหรือผู้รับสิทธิแฟรนไชส์จะสามารถตรวจสอบการชดเชยราคาจากบัญชีกำไรขาดทุนผู้ถูกร้องส่งให้ผู้จัดการร้านหรือผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ ซึ่งจะส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

๔. การจัดสรรและกระจายสินค้าและจำนวนรายการสินค้าสำหรับร้านสะดวกซื้อ ม.

สำหรับขั้นตอนการสั่งซื้อสินค้าจะใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการคำนวณจากปริมาณการขาย โดยผู้จัดการร้านมีหน้าที่ตรวจสอบปริมาณสินค้าผ่านเครื่องพีดีเอ (Personal Data Assistant) ซึ่งระบบจะทำการประมวลผลว่า เหลือสินค้าในปริมาณเท่าไร และทำการแนะนำปริมาณการสั่งซื้อ หากผู้จัดการร้านเห็นด้วยกับที่ระบบแนะนำจะทำการยืนยันการสั่งซื้อสินค้าบนเครื่องพีดีเอ เมื่อสั่งซื้อสินค้าแล้วคำสั่งซื้อดังกล่าวจะถูกส่งต่อไปยังผู้ถูกร้อง และหลังจากนั้นจะมีการส่งการไปยังศูนย์กระจายสินค้าในพื้นที่เพื่อจัดส่งสินค้าโดยเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง หากพบว่าได้รับสินค้าไม่ครบตรงตามใบสั่งซื้อจะต้องแจ้งกลับไปคลังสินค้าภายในวันรุ่งขึ้น กรณีผู้รับพบว่าสินค้าชำรุดหรือสูญหายหรือได้รับสินค้าไม่ครบหรือเกินจากที่สั่งซื้อ ผู้รับจะต้องส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แจ้งกลับไปคลังสินค้าภายในวันถัดไป เพื่อให้คลังสินค้ารับทราบ และในส่วนของสินค้าชำรุดที่เกิดจากการขนส่งจะสามารถแจ้งเคลมชำรุดภายในวันรุ่งขึ้นได้เช่นกัน ทั้งนี้ ในกรณีที่มีการส่งสินค้าเกินหรือไม่ตรงกับคำสั่งซื้อ ผู้รับสิทธิแพรนไฮส์สามารถแจ้งเรื่องดังกล่าวในวันถัดไปเพื่อแจ้งให้ผู้ถูกร้องแก้ปัญหา

๕. การจำหน่ายสินค้าต่ำกว่าทุน

ผู้ถูกร้องไม่มีนโยบายการขายสินค้าราคาต่ำกว่าทุน เนื่องจากการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากรายได้ของร้านสะดวกซื้อ ม. แต่ละสาขานั้น จะต้องคำนวณมาจากยอด “กำไรขั้นต้น” (Gross Profit) โดยจะต้องนำรายได้ที่เกิดจากการขายสินค้าจริงที่เกิดขึ้นมาหักออกด้วย “ต้นทุน” ดังนั้น หากมีการกำหนดราคาขายต่ำกว่าราคาทุน กรณีนี้ “กำไรขั้นต้น” จะไม่เกิดขึ้น เมื่อไม่มีกำไรขั้นต้น ผู้ถูกร้องเองจะไม่ได้รับส่วนแบ่งรายได้จากยอดกำไรดังกล่าว และยอมส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตสินค้าด้วยเช่นกัน

๖. การอนุญาตให้ขายสินค้าในกรณีเฉพาะ

ผู้ถูกร้องจะเป็นผู้กำหนดรายการและจำนวนสินค้าที่เหมาะสมให้กับร้านสะดวกซื้อ ม. แต่ละสาขา โดยสินค้าที่ถูกกำหนดไว้แล้วตั้งแต่เปิดร้านครั้งแรกว่าจะวางขายที่ร้านสะดวกซื้อ ม. ในพื้นที่ใด เรียกว่า Planogram (POG) ซึ่งร้านสะดวกซื้อ ม. แต่ละสาขาอาจจะมีการรายการสินค้าที่วางขายไม่เหมือนกัน โดยมีปัจจัยที่ผู้ถูกร้องพิจารณาว่าสินค้าใดควรเป็นสินค้า POG ได้แก่ ทำเลที่ตั้งและขนาดพื้นที่ของร้าน คู่ค้า และกลุ่มผู้บริโภค ราคาสินค้า POG ในร้านสะดวกซื้อ ม. ของแพรนไฮส์ซีหรือของผู้ถูกร้องจะถูกกำหนดโดยผู้ถูกร้องให้ขายในราคาเท่ากัน โดยจะมีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่ที่จะสามารถวางสินค้าได้มากน้อยเพียงใด หรือสภาพแวดล้อม และกลุ่มผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง สำหรับสินค้าควบคุม เช่น สุรา นมผงสำหรับเด็กทารกหรือเด็กแรกเกิด เป็นต้น สินค้าควบคุมเหล่านี้เป็นสินค้าที่มีกฎหมายควบคุม ผู้ถูกร้องมีนโยบายไม่ทำการส่งเสริมการขายสำหรับสินค้าควบคุมเพื่อจูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้า แต่สามารถจะกำหนดราคาให้ลดถาวรได้ ทั้งนี้เป็นไปตามหลักที่ผู้ถูกร้องกำหนด

ทั้งนี้ หากร้านสะดวกซื้อ ม. สาขาใดมีความประสงค์ที่จะขายสินค้านอกเหนือไปจากที่ผู้ถูกร้องกำหนด ร้านสะดวกซื้อ ม. สาขานั้นจะต้องขออนุญาตจากผู้ถูกร้องก่อน เนื่องจากผู้ถูกร้องจำเป็นต้องควบคุมประเภทรายการและปริมาณสินค้าที่นำมาขายให้มีความเหมาะสมและเป็นไปตามระบบการจัดเรียงสินค้าของผู้ถูกร้อง ดังนั้น ผู้ถูกร้องจะอนุญาตให้ผู้รับสิทธิแพรนไฮส์ขายสินค้าที่ไม่ใช่สินค้าที่ผู้ถูกร้องกำหนด (สินค้า NON - POG) เป็นรายการไปเท่านั้น ซึ่งเมื่อผู้ถูกร้องอนุญาตให้นำสินค้ามาวางขายในร้านสะดวกซื้อ ม. แล้วสินค้านั้นจะต้องถูกบันทึกเข้าระบบการขายสินค้าของผู้ถูกร้องผ่านเครื่อง POS (Point of Sale System) ของผู้ถูกร้อง เพื่อเชื่อมโยงสิทธิการสั่งซื้อสินค้าให้เข้ากับระบบการขาย และสินค้าที่มามวางขายต้องไม่ขัดกับมาตรฐานและภาพลักษณ์ของบริษัท โดยการอนุญาตให้ขายสินค้า NON - POG ได้หรือไม่ เป็นสิทธิของผู้ถูกร้องเท่านั้น หากสินค้าที่ได้รับอนุญาตไม่สามารถจำหน่ายได้หมดในระยะเวลาที่ผู้ถูกร้องกำหนด สินค้านั้นจะเข้า

กระบวนการการลดราคาสินค้า (Markdown) โดยมีหลักเกณฑ์การลดราคาสินค้าที่ผู้ถูกร้องกำหนดเป็นมาตรฐานและได้แจ้งในการอบรมและคู่มือ ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์จะต้องขายสินค้านั้นในราคาตามนโยบายของผู้ถูกร้องที่ได้ชี้แจงให้กับผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ทราบ

๗. หลักเกณฑ์การลดราคา (Markdown)

การลดราคาสินค้า เป็นหลักเกณฑ์ทางธุรกิจที่ยอมรับกันทั่วไป สำหรับธุรกิจร้านสะดวกซื้อและร้านค้าปลีกต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบายสินค้าที่หมดอายุ ด้อยคุณภาพ หรือค้างอยู่บนชั้นเป็นเวลานาน เพื่อให้ร้านค้าสามารถควบคุมคุณภาพสินค้า บริหารจัดการสต็อก และนำสินค้าที่ขายดีกว่าเข้ามาแทน ซึ่งถึงแม้การลดราคาดังกล่าว อาจส่งผลให้ร้านค้ามีกำไรลดลงหรือบางกรณีขาดทุนสำหรับสินค้าชนิดนั้น ๆ แต่โดยภาพรวมแล้วเป็นผลดีต่อร้านค้าในการบริหารจัดการและการดึงดูดลูกค้า ทำให้สามารถเพิ่มยอดขายและกำไรของร้านค้าได้ ซึ่งการลดราคาในร้านสะดวกซื้อ ม. สามารถจัดแบ่งออกได้ ดังนี้

(๑) การจัดทำ Reduced to Clear (RTC) เป็นการระบายสินค้าใกล้หมดอายุ มีตำหนิหรือไม่ได้คุณภาพ วิธีการลดราคาปรากฏตามนโยบายการปรับลดราคาสินค้า (Markdown Price Policy) โดยการระบายสินค้ามี ๒ ระดับ คือ ลดราคาลงร้อยละ ๒๕ ของราคาขาย และลดราคาลงร้อยละ ๕๐ ของราคาขาย

(๒) การจัดทำรายการส่งเสริมการขาย (โปรโมชั่น) เป็นกรณีลดราคาสินค้าบางชนิดเป็นการชั่วคราวเพื่อเพิ่มปริมาณการขายสินค้านั้น ๆ โดยอาจจะกำหนดราคาจำหน่ายที่ต่ำกว่าทุนหรือไม่ต่ำกว่าทุนก็ได้ ซึ่งจะไม่ขาดทุนค่าสินค้าดังกล่าว เพราะจะได้รับการชดเชยจากผู้ถูกร้อง ทั้งนี้ การจัดทำรายการส่งเสริมการขายเพื่อจูงใจให้ลูกค้าเข้ามายังร้านสะดวกซื้อ ม. และคาดหวังว่าลูกค้าอาจจะซื้อสินค้าตัวอื่น ๆ ที่ยังสามารถทำกำไรมาชดเชยได้ แต่โดยหลักการแล้วสินค้าที่จัดทำรายการส่งเสริมการขายสินค้านั้น จะไม่ขาดทุนหรืออาจมีกำไรเพียงเล็กน้อย หากจัดทำรายการส่งเสริมการขายสินค้า POG แล้วแต่ยอดขายยังไม่ดีขึ้น สินค้า POG รายการนั้นอาจจะถูกเปลี่ยนประเภทสินค้าเป็นสินค้า NON - POG ต่อไป

(๓) การลดราคาสินค้า NON - POG เนื่องจากเป็นสินค้าที่ผู้ถูกร้องมิได้แนะนำให้ร้านสะดวกซื้อ ม. ขาย แต่เป็นกรณีที่ร้านสะดวกซื้อ ม. ขออนุญาตขายเป็นกรณีพิเศษ จึงทำให้พื้นที่วางของประเภท POG มีพื้นที่ลดลง หากสินค้า NON - POG ดังกล่าวไม่สามารถขายได้ในเวลาอันรวดเร็ว ย่อมทำให้ได้รับผลกระทบจากรายได้และส่วนแบ่งรายได้ที่ลดลง ผู้ถูกร้องจึงจำเป็นต้องมีการลดราคาสินค้า NON - POG ที่คงค้างตามรอบบัญชี เพื่อระบายสินค้าดังกล่าว โดยในรอบบัญชีแรกสินค้า NON - POG ที่ขายไม่ได้จะถูกลดราคาที่ร้อยละ ๒๕ ของราคาขาย ในรอบบัญชีที่สองจะถูกลดราคาที่ร้อยละ ๕๐ ของราคาขายและในรอบบัญชีที่สามจะถูกลดราคาที่ร้อยละ ๗๕ ของราคาขาย อย่างไรก็ตามร้านสะดวกซื้อ ม. แต่ละสาขาสสามารถขอผ่อนปรนการลดราคาสินค้า NON - POG ได้ โดยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ถูกร้องในการให้ความช่วยเหลือตามที่เหมาะสม

อย่างไรก็ตาม สินค้า POG สามารถเป็นสินค้า NON - POG ได้ โดยมีหลักการที่แบ่งออกเป็น ๑) สินค้า POG ที่จำหน่ายไม่ได้ร้อยละ ๗๐ ของร้านสะดวกซื้อ ม. ที่จำหน่ายสินค้านั้น ๆ ในระยะเวลา ๖๐ วัน ๒) ไม่มีร้านสะดวกซื้อ ม. ไตสั่งสินค้าและรับสินค้ารายการนั้นเพิ่มจากร้านสะดวกซื้อ ม. สาขาสุดท้ายที่รับสินค้าภายใน ๖๐ วัน และ ๓) สินค้านั้นไม่สามารถจำหน่ายได้แม้แต่ขึ้นเดียวภายใน ๑ เดือนในร้านสะดวกซื้อ ม. สาขานั้น ๆ ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องมีการจัดฝึกอบรมให้แก่ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์และพนักงานของผู้รับสิทธิแฟรนไชส์เพื่อให้ความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การลดราคาสินค้า ก่อนที่จะเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. แล้ว รวมถึงหลักเกณฑ์การลดราคาสินค้า NON - POG ด้วย เพื่อให้ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ได้รับทราบข้อมูล และประเมินว่าการนำสินค้าเข้ามาขายจะสามารถสร้างผลกำไรได้หรือไม่ ก่อนที่จะขออนุญาตจากผู้ถูกร้อง

๘. การเปลี่ยนรูปแบบของสัญญา

ผู้ถูกร้องมีนโยบายเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการร้านสะดวกซื้อ ม. จากรูปแบบ “สัญญาแฟรนไชส์” เป็น “สัญญาให้บริการ” โดยมีหลักการสำคัญ คือการเปลี่ยนรูปแบบการถือกรรมสิทธิ์ในสินค้าของผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ให้เป็นของผู้ถูกร้อง เพื่อให้ผู้ถูกร้องสามารถบริหารจัดการได้ ทั้งนี้ก่อนที่จะเข้าทำสัญญาให้บริการผู้ถูกร้องได้จัดฝึกอบรมและให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนรูปแบบสัญญาข้างต้น ตลอดจนวิธีการปฏิบัติเมื่อมีการเปลี่ยนรูปแบบของสัญญา ให้แก่ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์และพนักงานของผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ในแต่ละรายแล้ว และปัจจุบันผู้ประกอบการร้านสะดวกซื้อ ม. ทั้งหมดประกอบธุรกิจภายใต้สัญญาให้บริการ

๙. การซื้อคืนสินค้าคืน

ผู้ถูกร้องได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในสัญญาแฟรนไชส์เกี่ยวกับการซื้อสินค้าคืนในกรณีสัญญาสิ้นสุดไม่ว่าในกรณีใดก็ตามว่า สินค้าใดที่จะเข้าเกณฑ์การรับซื้อคืน ต้องไม่เป็นสินค้าหมดอายุหรือเป็นสินค้าที่เสื่อมคุณภาพ ทั้งนี้ในทางปฏิบัติผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะซื้อสินค้าคืนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อมิให้เกิดการรั่วไหลของสินค้าไปสู่ระบบ และเพื่อรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานและภาพลักษณ์ของผู้ถูกร้อง ในกรณีสินค้าคงค้างอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถนำไปขายต่อได้ หากผู้ถูกร้องรับซื้อสินค้าคืนมาก็ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อีก ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นหลักการซื้อขายและหลักการค้าทั่วไป

ประเด็นวินิจฉัย

กรณีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัย ดังนี้

๑. ผู้ร้องที่ ๑ - ๕ และผู้ถูกร้อง เป็นผู้ประกอบธุรกิจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่
๒. ผู้ถูกร้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดกระทำการอันเข้าลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่
๓. ผู้ถูกร้องกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่นตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

คำวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยประการแรก คือ ผู้ร้องที่ ๑ - ๕ และผู้ถูกร้อง เป็นผู้ประกอบธุรกิจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕ บัญญัติว่า “ผู้ประกอบการ” หมายความว่า ผู้จำหน่าย ผู้ผลิตเพื่อจำหน่าย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย ผู้ซื้อเพื่อผลิตหรือจำหน่ายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการในธุรกิจ

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้อง ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับร้านสะดวกซื้อแฟรนไชส์ “ม.” โดยมีการทำสัญญาแฟรนไชส์ให้กับคู่สัญญารายอื่นในลักษณะเป็นสัญญาให้บริการ ทั้งในด้านการดำเนินธุรกิจและการจัดจำหน่ายสินค้า เมื่อผู้ถูกร้องมีลักษณะเป็นผู้จำหน่ายหรือผู้ให้บริการในธุรกิจเกี่ยวกับการขายสินค้าในลักษณะร้านสะดวกซื้อและร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ รวมถึงการขายแฟรนไชส์ร้านสะดวกซื้อให้กับบุคคลอื่นเพื่อไปดำเนินธุรกิจ จึงถือได้ว่าเป็นผู้ประกอบการตามนิยามคำว่า “ผู้ประกอบการ” ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

ส่วนผู้ร้องที่ ๑ ถึงผู้ร้องที่ ๕ ต่างเป็นผู้ประกอบธุรกิจร้านสะดวกซื้อ ม. โดยได้รับสิทธิแพรอนไซส์จากผู้ร้อง จึงถือได้ว่าเป็นผู้ซื้อเพื่อจำหน่ายต่อ หรือเป็นผู้ให้บริการในธุรกิจ อันเข้าลักษณะเป็นผู้ประกอบธุรกิจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ เช่นกัน

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยประการต่อมา คือ ผู้ถูกร้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดกระทำการอันเข้าลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่ นั้น ต้องพิเคราะห์เบื้องต้นก่อนว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด หรือไม่

การวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวจำเป็นต้องพิจารณาขอบเขตตลาด (Market Definition) ก่อนเป็นลำดับแรก ดังนี้

๑. ขอบเขตตลาด (Market Definition)

๑.๑ ตลาดด้านสินค้า (Product Dimension)

ขอบเขตตลาดที่จะพิจารณาเฉพาะตลาดร้านค้าปลีกสมัยใหม่ เนื่องจากตลาดร้านค้าปลีกและร้านค้าส่งไม่สามารถทดแทนกันได้ทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทานอย่างมีนัยสำคัญ โดยขอบเขตตลาดสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการร้องเรียนในครั้งนี้ คือ ตลาดร้านค้าปลีกสมัยใหม่ประเภทร้านค้าปลีกขนาดเล็กและร้านค้าปลีกสมัยใหม่ท้องถิ่น

๑.๒ ตลาดด้านภูมิศาสตร์ (Geographic Market)

ผู้ถูกร้องมีการประกอบธุรกิจที่ครอบคลุมทั่วประเทศจากการที่มีเครือข่ายร้านค้าเป็นจำนวนมาก แม้ว่าลักษณะการแข่งขันจะเกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น แต่ผู้ประกอบธุรกิจในตลาดที่เกี่ยวข้องดังกล่าวต่างก็มีการให้บริการแก่ผู้บริโภคระดับประเทศ โดยจะมีการกำหนดราคาสินค้าและรูปแบบการให้บริการที่กำหนดจากสำนักงานใหญ่ในส่วนกลาง เพื่อใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ เช่นเดียวกับผู้ประกอบธุรกิจคู่แข่งรายอื่นในตลาด ซึ่งการกำหนดขอบเขตตลาดภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเนื่องในระดับจังหวัดหรือระดับประเทศจึงไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้งในเรื่องของรูปแบบการให้บริการและส่วนแบ่งตลาด ดังนั้น ขอบเขตตลาดด้านภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ ขอบเขตตลาดระดับประเทศ

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕ บัญญัติว่า ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจรายหนึ่งหรือหลายรายในตลาดใดตลาดหนึ่งซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายเกินกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยให้นำปัจจัยสภาพการแข่งขันของตลาดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง แล้วแต่กรณี มาประกอบการพิจารณา และประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ ข้อ ๓ กำหนดว่า “ให้ผู้ประกอบธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายดังต่อไปนี้ เป็นผู้ประกอบซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด (๑) ผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่งในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาตั้งแต่ร้อยละห้าสิบขึ้นไป และมียอดขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป (๒) ผู้ประกอบธุรกิจสามรายแรก ในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมารวมกันตั้งแต่ร้อยละเจ็ดสิบห้าขึ้นไป และมียอดขายในปีที่ผ่านมาแต่ละรายตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป ความในวรรคหนึ่ง (๒) มิให้ใช้บังคับกับผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาต่ำกว่าร้อยละสิบ”

เมื่อพิจารณาส่วนแบ่งตลาดธุรกิจของร้านค้าปลีกขนาดเล็กในประเทศไทย พบว่า ในปี ๒๕๖๑ ผู้ประกอบธุรกิจร้านค้าปลีกขนาดเล็กที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด คือ บริษัท ข. มียอดเงินขายจากการประกอบธุรกิจ จำนวน xxx.xx พันล้านบาท มีส่วนแบ่งตลาดคิดเป็นอันดับ ๑ คือ ร้อยละ xx.xx บริษัท อ.

/มียอดเงิน...

มียอดเงินขายจากการประกอบธุรกิจ จำนวน xx.xx พันล้านบาท มีส่วนแบ่งตลาดคิดเป็นอันดับ ๒ คือ ร้อยละ xx.xx และบริษัท ท. มียอดเงินขายจากการประกอบธุรกิจ จำนวน xx.xx พันล้านบาท มีส่วนแบ่งตลาดคิดเป็นอันดับ ๓ คือ ร้อยละ x.xx และผู้ถูกร้องมียอดเงินขายจากการประกอบธุรกิจ จำนวน xx.xx พันล้านบาท มีส่วนแบ่งตลาดคิดเป็นอันดับ ๔ คือ ร้อยละ x.xx โดยส่วนแบ่งตลาดของผู้ประกอบธุรกิจตลาดร้านค้าปลีกขนาดเล็ก ๓ รายแรกเท่ากับ ๘๘.๐๔ หากแต่ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดมีเพียง ๒ ราย คือ บริษัท ช. และบริษัท อ. ส่วนบริษัท ท. ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดเป็นอันดับ ๓ ไม่เป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด เนื่องจากมีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาไม่ถึงร้อยละ ๑๐

เมื่อพิจารณายอดขายและส่วนแบ่งตลาดแล้วจะเห็นว่า ในปีที่ผ่านมาแม้ผู้ถูกร้องมีส่วนแบ่งตลาดเป็นอันดับ ๔ และมียอดขายเกินกว่าหนึ่งพันล้านบาท แต่ส่วนแบ่งตลาดของผู้ถูกร้องไม่ถึงร้อยละ ๑๐ ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมิใช่ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ตามข้อ ๓ วรรคท้ายของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องกระทำการอันเข้าลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยประการสุดท้าย คือ ผู้ถูกร้องกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ (๑) กีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม (๒) ใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม (๓) กำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้อื่นอย่างไม่เป็นธรรม และ (๔) กระทำการในลักษณะอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๑ สรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. กรณีผู้รับเหมาก่อสร้างเข้ามารื้อถอนสิ่งปลูกสร้างทิ้งโดยไม่แจ้งให้ผู้ร้องที่ ๑ ทราบซึ่งภายหลังจากที่ได้ดำเนินการก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. ขึ้นใหม่ ผู้ถูกร้องได้ส่งเอกสารเรียกเก็บเงินค่าก่อสร้างโดยไม่หักค่าชดเชยที่ผู้ร้องที่ ๑ ได้ลงทุนก่อสร้างเองในครั้งแรก ทำให้ผู้ร้องที่ ๑ ได้รับความเสียหายนั้น

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า สัญญาแฟรนไชส์ ซึ่งกำหนดสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญาไว้อย่างชัดเจน ระบุว่าตามสัญญากำหนดให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้ประสานงานในเรื่องการก่อสร้างการปรับปรุงแก้ไข การตกแต่งภายใน ตลอดจนการติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในร้านสะดวกซื้อ ม. โดยผู้ร้องที่ ๑ ในฐานะผู้รับสิทธิ มีสิทธิเลือกที่จะทำสัญญาก่อสร้างกับผู้ให้บริการรายใดก็ได้ โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ถูกร้องก่อน คงมีเพียงการกำหนดเงื่อนไขว่าการก่อสร้างจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่ผู้ถูกร้องกำหนดเท่านั้น ดังนั้น ผู้ร้องที่ ๑ จึงมีสิทธิเลือกผู้รับจ้างก่อสร้างและตกแต่งร้านได้เองโดยไม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ถูกร้องก่อน แต่ในเรื่องของรูปแบบลักษณะของร้านสะดวกซื้อ ม. นั้นจะต้องเป็นไปตามข้อตกลงและมาตรฐานที่ผู้ถูกร้องกำหนดเพื่อรักษามาตรฐานให้ทุก ๆ สาขา มีมาตรฐานในการก่อสร้าง ตลอดจนรูปแบบของร้านสะดวกซื้อ ม. และภาพลักษณ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้ถูกร้องคงมีเพียงสิทธิในการเข้าไปตรวจสอบการก่อสร้างและตกแต่งร้านเพื่อให้คำแนะนำเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ดังนั้น กรณีข้ออ้างในส่วนของผู้ร้องที่ ๑ ที่อ้างว่าไม่ได้รับชดเชยค่าก่อสร้างครั้งแรกที่ต้องมีการรื้อถอนไป ผู้ร้องที่ ๑ มิได้มีหลักฐานใดมาสนับสนุนให้เห็นว่าการรื้อถอนดังกล่าว

/ไม่ได้เกิด...

ไม่ได้เกิดจากการกระทำความผิดของผู้ร้องที่ ๑ หรือไม่ใช่ความผิดของผู้ร้องที่ ๑ หรือผู้ร้องที่ ๑ ก่อสร้างถูกต้อง แต่ถูกบังคับให้รื้อถอนแต่อย่างใด ซึ่งการกระทำถึงขนาดต้องมีการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นย่อมมีค่าใช้จ่าย และเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งหากผู้ร้องที่ ๑ เห็นว่าตนเสียหายก็ชอบที่จะขอคำปรึกษา ร้องเรียน หรือแจ้งให้ผู้ถูกร้อง แสดงเหตุผลให้ได้ความชัดเจนก่อน ประกอบกับผู้ร้องที่ ๑ ไม่ได้ให้ข้อมูลหรือเอกสารใด ๆ ที่บ่งชี้ได้ว่าได้มีการ ก่อสร้างอาคารร้านสะดวกซื้อ ม. ในครั้งแรกถูกต้องตามมาตรฐานตามแบบที่ผู้ถูกร้องกำหนดแล้วแต่อย่างใด ดังนั้น ข้ออ้างในส่วนนี้ จึงปราศจากพยานหลักฐานที่จะยืนยันได้ว่าผู้ร้องที่ ๑ ได้ก่อสร้างอาคารหรือปฏิบัติ หน้าที่โดยชอบตามสัญญาแล้ว กรณีร้องเรียนในส่วนนี้ของผู้ร้องที่ ๑ จึงยังฟังไม่ได้ว่าเป็นความผิด ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๒. กรณีผู้ถูกร้องส่งสินค้ามาให้ผู้ร้องที่ ๑ จำหน่ายไม่ตรงกับสินค้าที่ผู้ร้องที่ ๑ สั่ง และบางครั้งได้รับสินค้าที่หมดอายุทำให้ผู้ร้องที่ ๑ ต้องนำไปทำลายและรับภาระต้นทุนเพิ่มขึ้นนั้น

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า การได้รับสินค้าตามผู้ร้องที่ ๑ สั่งไปยังผู้ถูกร้องหรือไม่ นั้น เป็นเรื่องของการปฏิบัติ ตามสัญญาที่คู่สัญญาจะต้องกระทำต่อกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อตกลงในสัญญาและในคู่มือการปฏิบัติงานระหว่าง ผู้ถูกร้องกับผู้รับสิทธิแฟรนไชส์มีการระบุถึงกรณีที่ได้รับสินค้าไม่ครบถ้วนตามใบสั่งซื้อ ซึ่งผู้ร้องที่ ๑ ชอบที่จะ แจ้งกลับไปยังคลังสินค้าได้ภายในวันรุ่งขึ้นหรือในกรณีที่พบว่าสินค้าชำรุดเสียหายหรือได้รับสินค้าไม่ครบถ้วน หรือเกินจากที่สั่งซื้อ ผู้ร้องที่ ๑ ในฐานะผู้รับสินค้าก็ชอบที่จะส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แจ้งกลับไปยังคลังสินค้า ภายในวันถัดไปเพื่อให้คลังสินค้านำไปทำลาย และผู้ร้องที่ ๑ ชอบที่จะมีหนังสือแจ้งเหตุขัดข้องดังกล่าวไปยังผู้ถูกร้อง เพื่อให้รับทราบถึงข้อขัดข้องในการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องจำนวนสินค้าได้ ลำพังความผิดพลาดในการจัดส่งสินค้า เป็นกรณีความผิดพลาดของบุคลากรในการทำงานซึ่งเป็นเรื่องทั่วไปที่อาจเกิดขึ้นได้ในทางการค้า เมื่อตามสัญญา มีการกำหนดช่องทางของการแจ้งและการบอกกล่าว ในการแก้ปัญหาไว้แล้ว ดังนั้น กรณีนี้ จึงไม่ต้องด้วย พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่อย่างใด ไม่มีเหตุที่ต้องวินิจฉัยข้อร้องเรียนในส่วนนี้ เช่นเดียวกันกับกรณีข้อร้องเรียนที่ผู้ร้องที่ ๑ สอบถามผู้ถูกร้องเกี่ยวกับต้นทุนราคาสินค้า โดยอ้างว่าไม่อาจทราบได้ว่า การจำหน่ายสินค้าแต่ละชนิดมีกำไรขาดทุนเท่าไร ซึ่งเป็นเรื่องรายละเอียดภายในทางการค้า และการจะค้าขาย กำไรหรือขาดทุนก็เป็นเรื่องผลประโยชน์ทางธุรกิจ ไม่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของพระราชบัญญัติการแข่งขัน ทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ เช่นกัน

๓. กรณีมีการจัดรายการส่งเสริมการขายโดยให้ผู้ร้องที่ ๑ จำหน่ายสินค้าราคาต่ำกว่าทุน โดยผู้ร้องที่ ๑ ไม่ทราบว่า ผู้ถูกร้องมีการชดเชยราคาสินค้าที่จำหน่ายไปต่ำกว่าทุนให้ผู้ร้องที่ ๑ หรือไม่

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า ข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาไม่ว่าจะเป็นสัญญาแฟรนไชส์หรือสัญญาให้บริการ ได้มีการ กำหนดข้อตกลงในส่วนการเข้าร่วมโครงการโฆษณาและส่งเสริมการขายของเครือข่ายร้านสะดวกซื้อ ม. และข้อตกลงได้กำหนดหน้าที่ให้ผู้ร้องที่ ๑ ในฐานะผู้ให้บริการ มีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึก รายการของการขาย และกำหนดเรื่องการคำนวณค่าตอบแทนรายเดือนซึ่งผู้ร้องที่ ๑ ในฐานะผู้ให้บริการ หรือคู่สัญญา ย่อมมีหน้าที่ในการจัดเตรียมเอกสารตามที่สัญญากำหนดเพื่อให้ผู้ถูกร้องคำนวณค่าตอบแทนรายเดือน และจัดทำรายงานทางการเงิน อีกทั้งกรณีที่มีการจัดรายการส่งเสริมการขาย ผู้ถูกร้องจะชดเชยราคาขายสินค้า ให้ร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๑ ในฐานะผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ซึ่งได้จำหน่ายไปตามเวลาที่จัดกิจกรรม โดยผู้จัดการร้านหรือผู้รับสิทธิแฟรนไชส์สามารถตรวจสอบการชดเชยราคาจากบัญชีกำไรขาดทุนที่ผู้ถูกร้อง ส่งให้ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ได้ ดังนั้น เมื่อพิเคราะห์ข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๑ ในส่วนนี้ตลอดจนเอกสาร

ประกอบข้อร้องเรียนแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องที่ ๑ มิได้แสดงให้เห็นปรากฏว่าผู้ร้องที่ ๑ ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาดังกล่าว หรือแสดงหลักฐานว่าผู้ร้องที่ ๑ ได้ตรวจสอบยอดรายการชดเชยราคาจากบัญชีกำไรขาดทุน ซึ่งผู้ถูกร้องส่งให้ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แต่อย่างใด ดังนั้น ประเด็นตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๑ ในส่วนนี้ คงเป็นเพียงข้อสงสัยเพื่อซักถามผู้ถูกร้องในส่วนที่มีการจัดรายการส่งเสริมการขายโดยให้ผู้ร้องที่ ๑ จำหน่ายสินค้าราคาต่ำกว่าทุน ซึ่งผู้ร้องที่ ๑ ไม่ทราบว่า ผู้ถูกร้องมีการชดเชยราคาสินค้าที่จำหน่ายไปต่ำกว่าทุนให้ผู้ร้องที่ ๑ หรือไม่ อันเป็นสิทธิที่ผู้ร้องที่ ๑ สามารถสอบถาม หรือบอกกล่าวทวงถาม หรือสื่อสารใด ๆ อันเกี่ยวข้องกับข้อตกลงในสัญญาได้ แต่ผู้ร้องที่ ๑ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในสัญญา คือ ทำเป็นคำบอกกล่าวทวงถามในรูปแบบลายลักษณ์อักษร และส่งโดยทางบุคคลหรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียน อันเป็นช่องทางตามที่สัญญากำหนดไว้เสียก่อน แต่เมื่อพิเคราะห์ข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๑ ในส่วนนี้แล้ว กลับไม่ปรากฏว่ามี การแสดงหรืออ้างถึงหนังสือบอกกล่าวทวงถามหรือการสื่อสารใด ๆ ต่อผู้ถูกร้องตามที่กำหนดในสัญญาแต่อย่างใด ดังนั้น กรณีตามข้อร้องเรียนในส่วนนี้จึงยังฟังไม่ได้ว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๔. กรณีผู้ร้องที่ ๑ ไม่ทราบว่าภาษีในการจำหน่ายสินค้าที่ต้องจ่ายทุกเดือนได้กำหนดให้สินค้าที่หมดอายุคิดเป็นรายจ่ายที่ต้องหักออกจากกำไรรายเดือนที่ได้รับหรือไม่

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า การหักค่าใช้จ่ายและการคำนวณภาษี เป็นเรื่องทางการเงินและการบัญชีมิใช่เป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้คู่สัญญาสามารถร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้ ดังนั้น ข้อร้องเรียนในส่วนนี้จึงไม่มีเหตุตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ต้องวินิจฉัย

๕. กรณีเปลี่ยนแปลงสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาให้บริการ ซึ่งมีการกล่าวอ้างว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อผู้ร้องที่ ๑ ทำให้มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น แต่ส่วนแบ่งกำไรรายเดือนลดลงนั้น

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงสัญญาเป็นเรื่องของความสมัครใจยินยอมในการเข้าทำสัญญา และเมื่อพิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาให้บริการแล้ว ปรากฏว่ามีลายมือชื่อของผู้ร้องที่ ๑ ลงนามไว้ในสัญญาดังกล่าวด้วย อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงสัญญาดังกล่าว เป็นการเปลี่ยนแปลงสัญญาให้กับผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ทุกราย ไม่ใช่เป็นเรื่องที่ผู้ถูกร้องเลือกปฏิบัติต่อผู้ร้องที่ ๑ เพียงลำพังแต่อย่างใด เมื่อข้อร้องเรียนในส่วนนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องรายจ่ายที่ผู้ร้องที่ ๑ ต้องรับภาระเพิ่มขึ้น อันทำให้มีกำไรลดลง จึงเป็นเรื่องของผลประโยชน์กำไรขาดทุนของการดำเนินการทางธุรกิจซึ่งเป็นเรื่องปกติที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้น ข้อร้องเรียนในส่วนนี้จึงไม่มีเหตุที่ต้องวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๖. กรณีผู้ร้องที่ ๑ ประสงค์จะให้สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าตรวจสอบโครงสร้างต้นทุนสินค้าที่ผู้ถูกร้องนำมาให้ร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๑ จำหน่าย เพื่อให้ทราบกำไรจากการจำหน่ายสินค้านั้น

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าว เป็นเรื่องทางการตลาดและเป็นเรื่องผลประโยชน์ในส่วนกำไรขาดทุน ซึ่งเป็นปกติของทางธุรกิจการค้า ไม่มีบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตราใดที่ให้อำนาจในการเข้าไปก้าวกว้างถึงการดำเนินการธุรกิจหรือผลประกอบการในส่วนกำไรขาดทุนของผู้ถูกร้อง เพื่อจะทำให้ผู้ร้องที่ ๑ ทราบว่า ตนมีกำไรเพิ่มมากขึ้นหรือลดลงเพียงใด ดังนั้น ข้อร้องเรียนในส่วนนี้จึงไม่เข้าลักษณะพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ไม่มีเหตุที่ต้องวินิจฉัยเช่นกัน

/ดังนั้น เมื่อ...

ดังนั้น เมื่อข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๑ ต่อผู้ถูกร้องไม่เข้าลักษณะที่จะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจึงมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นว่า ควรยกคำร้องตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๑

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๒ สรุปได้ดังต่อไปนี้

กรณีเทศบาลเมือง ล. ตรวจสอบพื้นที่ร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๒ แล้วพบว่า ขนาดพื้นที่ร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๒ ซึ่งมีขนาด ๔ คูหา หรือ ๑๕๐ ตารางเมตร ไม่เป็นไปตามระเบียบของทางเทศบาลเมือง ล. โดยให้เหตุผลว่าพื้นที่ของร้านสะดวกซื้อ ม. มีขนาดใหญ่แต่มีระยะห่างจากถนนสาธารณะไม่เพียงพอ จึงได้มีคำสั่งให้ลดขนาดร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๒ ลง และอนุญาตให้ผู้ร้องที่ ๒ เปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ได้ในพื้นที่ขนาด ๓ คูหา เป็นเหตุให้ผู้ร้องที่ ๒ ได้รับความเสียหายนั้น

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า สัญญาแฟรนไชส์ สาขา ล. จังหวัด ล. ของผู้ร้องที่ ๒ ไม่มีการกำหนดข้อตกลงหรือขั้นตอนเกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. ต่อหน่วยงานราชการแต่อย่างใด สอดคล้องกับคำให้การของผู้ร้องที่ ๒ ที่ให้การในบันทึกถ้อยคำว่า เรื่องการขออนุญาตเกี่ยวกับพื้นที่เปิดร้านสะดวกซื้อ ม. กับเทศบาลเมือง ล. นั้น มิได้ระบุอยู่ในสัญญาว่าผู้ใดจะเป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้น เมื่อสัญญาแฟรนไชส์ไม่ได้กำหนดเรื่องการขออนุญาตต่อเทศบาลเมือง ล. ไว้ให้ชัดเจนว่าเป็นความรับผิดชอบของฝ่ายใด กรณีจึงเป็นเรื่องที่หากผู้ร้องที่ ๒ สงสัยหรือมีข้อขัดข้อง ผู้ร้องที่ ๒ ต้องปฏิบัติตามสัญญาแฟรนไชส์ ซึ่งมีการกำหนดข้อตกลงในส่วนวิธีการบอกกล่าวหรือการสื่อสารใด ๆ ที่จะผูกพันผู้ถูกร้องตามสัญญา เรื่อง การบอกกล่าว ดังนั้น หากผู้ร้องที่ ๒ ต้องการบอกกล่าว หรือสอบถามผู้ถูกร้องเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบในเรื่องการขออนุญาตต่อเทศบาลเมือง ล. ผู้ร้องที่ ๒ ย่อมต้องปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าวให้ถูกต้องเสียก่อน

อีกทั้งเมื่อพิเคราะห์เอกสารชี้แจงของผู้ถูกร้อง แล้วเห็นว่าในส่วนขั้นตอนและวิธีการก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้รับสิทธิแฟรนไชส์กำหนดไว้ว่า การขออนุญาตก่อสร้างและการขออนุญาตกับหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นสำหรับการดำเนินการก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. เป็นความรับผิดชอบของผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ ผู้ถูกร้องไม่มีระเบียบปฏิบัติสำหรับการดำเนินการดังกล่าวแต่อย่างใด และกำหนดว่าผู้รับสิทธิแฟรนไชส์จะเป็นผู้รับผิดชอบขอใบอนุญาตก่อสร้างกับหน่วยงานราชการท้องถิ่นและก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. รวมถึงการว่าจ้างผู้รับเหมา โดยผู้ถูกร้องจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขอใบอนุญาตก่อสร้างกับหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นและการก่อสร้าง และยังกำหนดว่า หากปรากฏว่าหน่วยงานราชการท้องถิ่นอนุญาตให้ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ก่อสร้าง โดยให้มีการแก้ไขปรับปรุงแผนผัง (Layout) หรือให้เปลี่ยนแปลงขนาดพื้นที่ร้านสะดวกซื้อ ม. ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์สามารถแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ เพื่อพิเคราะห์ปรับเปลี่ยนขนาดร้านสะดวกซื้อ ม. และจำนวนชั้นวางสินค้าหรือจำนวนรายการสินค้าที่ขายในร้านสะดวกซื้อ ม. เพื่อให้ตรงกับแผนผังหรือขนาดพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต หรือหากปรากฏว่าขนาดพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตมีผลต่อรายได้ที่ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์คาดการณ์ไว้ ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์อาจพิจารณายกเลิกการลงทุนในสัญญาแฟรนไชส์และการเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ได้ สอดคล้องกับคำให้การของนาย พ. พนักงานของผู้ถูกร้อง ซึ่งได้ชี้แจงว่าผู้ร้องที่ ๒ จะต้องดำเนินการขออนุญาตก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. ต่อเทศบาลเมือง ล. ก่อนที่จะให้ผู้รับเหมาเข้าดำเนินการก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. ซึ่งหากเทศบาลเมือง ล. ไม่อนุญาตให้ก่อสร้าง ผู้ร้องที่ ๒ ต้องแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ เพื่อให้ผู้ถูกร้องช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวและหากเทศบาลเมือง ล. ไม่อนุญาต ผู้ถูกร้องจะมีการปรับขนาดให้เป็นไปตามกฎหมายและตามที่เทศบาลเมือง ล. กำหนด อีกทั้งเมื่อพิเคราะห์เอกสารหลักฐานต่าง ๆ และคำชี้แจงต่าง ๆ ปรากฏว่า ผู้ร้องที่ ๒ ไม่ได้ชี้แจงในประเด็นเกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้างต่อเทศบาลเมือง ล.

/และไม่ปรากฏ...

และไม่ปรากฏว่ามีเอกสารบอกกล่าวเหตุขัดข้องแต่อย่างใด จึงเชื่อได้ตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องว่า กรณีการกำหนดขนาดร้านสะดวกซื้อ ม. นั้น นอกจากการตกลงระหว่างผู้ร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องแล้วต้องมีการเสนอแบบการก่อสร้างต่อหน่วยงานราชการ เพื่อขออนุญาตก่อสร้างก่อนอันเป็นขั้นตอนสำคัญถึงขนาดที่ หากปรากฏว่าขนาดพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตมีผลต่อรายได้ที่ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์คาดการณ์ไว้ ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ อาจพิจารณายกเลิกการลงนามในสัญญาแฟรนไชส์กับผู้ถูกร้องได้ อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการขออนุญาตก่อสร้างกับหน่วยงานราชการ เมื่อผู้ร้องที่ ๒ มิได้ปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าว อีกทั้งเมื่อเกิดกรณีพิพาทเกี่ยวกับขนาดพื้นที่ร้านสะดวกซื้อ ม. ผู้ร้องที่ ๒ ก็มีได้มีการทำหนังสือบอกกล่าวต่อผู้ถูกร้องตามที่สัญญา กำหนดแต่อย่างใด

เมื่อสัญญาแฟรนไชส์ปรากฏลายมือชื่อของผู้ร้องที่ ๒ และตราประทับของห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. โดยมีการรับรองว่าได้อ่านข้อความในสัญญาโดยละเอียดและรับรองว่าถูกต้องแล้ว ดังนั้น การที่ผู้ร้องที่ ๒ ไม่ได้บอกกล่าวถึงความเสียหายหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ และกรณีผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการขออนุญาตก่อสร้างต่อหน่วยงานราชการให้ผู้ร้องที่ ๒ จึงเป็นเรื่องในทางขั้นตอนปฏิบัติซึ่งผู้ร้องที่ ๒ อาจบอกกล่าวหรือขอความช่วยเหลือได้ แต่ผู้ร้องที่ ๒ มิได้กระทำให้ถูกต้องตามวิธีที่กำหนดในสัญญา หากผู้ร้องที่ ๒ เห็นว่าตนต้องการความช่วยเหลือก็ชอบที่มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ถูกร้องได้ แต่กลับไม่ปรากฏเอกสารการบอกกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น การที่เทศบาลเมือง ล. ได้อนุญาตให้ผู้ร้องที่ ๒ เปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ขนาด ๓ คูหา นั้น จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องที่ ๒ ต้องดำเนินการปรับปรุงอาคารร้านสะดวกซื้อ ม. ให้มีขนาดตามที่ได้รับอนุญาตด้วยความรับผิดชอบของผู้ร้องที่ ๒ เอง

เมื่อพิเคราะห์พฤติการณ์แห่งข้อร้องเรียนประกอบพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้ว การกระทำของผู้ถูกร้องต่อผู้ร้องที่ ๒ ไม่เข้าลักษณะเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่อย่างใด ดังนั้น คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจึงมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นว่า ควรยกคำร้องตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๒

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๓ สรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. กรณีผู้ร้องที่ ๓ เห็นว่าการดำเนินการก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. ไม่โปร่งใสและคุณภาพยังไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ไม่มีลูกค้าใช้บริการร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๓ ส่งผลกระทบต่อยอดขายที่ลดลง ประกอบกับนาย พ. พนักงานของผู้ถูกร้องให้การว่าได้มอบหมายให้วิศวกรไฟฟ้าไปตรวจสอบและได้แก้ไขเรียบร้อยแล้ว โดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมนั้น

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า ประเด็นปัญหาในส่วนนี้เกิดขึ้นจากความประมาทเลินเล่อของผู้รับเหมาในการก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. ซึ่งในสัญญาแฟรนไชส์ระหว่าง ผู้ร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้อง กำหนดให้ผู้ถูกร้องจะเป็นผู้ประสานงานเรื่องการก่อสร้าง การปรับปรุงแก้ไข การตกแต่งภายในตลอดจนการติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในร้านสะดวกซื้อ ม. ให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยผู้รับสิทธิจะต้องเข้าทำสัญญาตลอดจนทำคำสั่งซื้อ กับผู้ให้บริการ หรือผู้จัดจำหน่ายที่ผู้ถูกร้องให้ความเห็นชอบโดยตรงและผู้รับสิทธิจะมีความผูกพันที่จะต้องชำระเงินตลอดจนรับผิดชอบตามสัญญา และคำสั่งซื้อดังกล่าวกับผู้ให้บริการ หรือผู้จัดจำหน่ายโดยตรง ทั้งนี้ ผู้รับสิทธิรับทราบและผู้ถูกร้องจะแจ้งให้ผู้ให้บริการ หรือผู้จัดจำหน่ายทราบว่าการเข้าทำสัญญาดังกล่าวเป็นการเข้าทำสัญญาในนามของผู้รับสิทธิโดยตรง เมื่อพิเคราะห์ประกอบข้อเท็จจริงแล้ว การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ร้องที่ ๓ สามารถใช้สิทธิเรียกร้องต่อผู้รับเหมาในฐานะคู่สัญญาได้โดยตรง ส่วนผู้ถูกร้องเป็นเพียงผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการเท่านั้น ดังนั้น กรณีนี้ไม่เข้าข่ายอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

/๒. กรณี...

๒. กรณีอุปกรณ์วัสดุสิ้นเปลืองที่ผู้ถูกร้องได้นำเข้ามาใช้สำหรับการเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ไม่มีการแจ้งรายละเอียดให้ผู้ร้องที่ ๓ ทราบถึงราคาและจำนวน แต่มีการเรียกเก็บเงินสูงกว่าราคาท้องตลาดของสินค้าชิ้นนั้น ๆ ประกอบกับผู้ร้องที่ ๓ ยังได้รับสินค้าที่ไม่มีคุณภาพจากทางผู้ถูกร้อง และผู้ร้องที่ ๓ ไม่สามารถคืนสินค้าดังกล่าวให้ผู้ถูกร้องได้ นอกจากนี้ หากผู้ร้องที่ ๓ ไม่ชำระค่าอุปกรณ์ในส่วนนี้ ผู้ร้องที่ ๓ จะไม่สามารถเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ได้ และคำให้การของนาย พ. พนักงานผู้ถูกร้องในส่วนนี้ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ตัดอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ไม่มีความจำเป็นหรืออุปกรณ์สิ้นเปลืองในการประกอบกิจการร้านสะดวกซื้อ ม. บางรายการออก เช่น กล้องถ่ายรูป เนื่องจากสามารถใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ถ่ายรูปแทนได้ สำหรับเครื่องเล่นดีวีดีได้กำหนดให้ทุกร้านจะต้องเปิดโฆษณารายการส่งเสริมการขายให้ลูกค้าได้ทราบทุกวัน แต่ในช่วงหลังจะเปลี่ยนเป็นระบบเสียงตามสายที่ส่งผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ส่วนชั้นวางสินค้าพบว่าการใช้งานจะเป็นไปตามพื้นที่และจำนวนสินค้าของร้านสะดวกซื้อ ม. นั้น ๆ โดยบางสาขา อาจมีชั้นวางสินค้าเหลือเก็บไว้สำรองในกรณีที่สินค้าใหม่เพิ่มเติม ทั้งนี้จะไม่มีการรับคืนชั้นวางสินค้า เนื่องจากการซื้อตามชุดมาตรฐานของผู้ขายตามที่ได้แจ้งไว้

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า อุปกรณ์เครื่องใช้ที่ผู้ร้องแจ้งว่าไม่มีความจำเป็นดังกล่าวเป็นอุปกรณ์มาตรฐานที่ผู้ถูกร้องกำหนดให้ผู้รับสิทธิจะต้องมีไว้ประกอบการดำเนินกิจการ แม้ต่อมาอุปกรณ์บางรายการอาจไม่ได้ถูกใช้งานเนื่องจากได้มีการปรับเปลี่ยนโดยนำอุปกรณ์อื่นมาใช้ทดแทนก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องการบริหารงานตามนโยบายของผู้ถูกร้องที่กำหนดให้ใช้กับร้านสะดวกซื้อ ม. สาขาต่าง ๆ ทุกร้านอย่างไม่เลือกปฏิบัติอันเป็นเรื่องทั่วไปที่สามารถเข้าใจได้ กรณีนี้จึงยังไม่เข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๓. กรณีการได้รับสินค้าไม่มีคุณภาพ เช่น กระจกน้ำร้อน และเครื่องปั่นใส่กรอก

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องความบกพร่องของวัสดุและเป็นเรื่องทางปฏิบัติในการบริหารจัดการสำหรับเตรียมสินค้าเพื่อขายให้กับลูกค้า ซึ่งผู้รับสิทธิทุกรายทุกสาขาย่อมได้รับอุปกรณ์ดังกล่าวเช่นกัน ดังนั้น ปัญหาในส่วนนี้จึงเป็นเรื่องคุณภาพสินค้าหรือความชำรุดบกพร่องของสินค้า ซึ่งไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๔. กรณีการส่งชั้นวางสินค้าเกินจำนวนที่ใช้งานจริง

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า ชั้นวางสินค้าที่จัดส่งให้กับผู้รับสิทธิเป็นไปตามมาตรฐานที่ผู้ถูกร้องกำหนดไว้ในลักษณะทั่ว ๆ ไป ซึ่งผู้ถูกร้องได้จัดส่งให้กับผู้รับสิทธิทุกรายและเป็นเงื่อนไขในลักษณะรายละเอียดปลีกย่อยที่ผู้ถูกร้องกำหนดเป็นมาตรฐานขึ้นมาตามขนาดพื้นที่ต่าง ๆ โดยประมาณ กรณีที่ผู้ถูกร้องปฏิเสธและไม่สามารถกำหนดจำนวนชั้นของชั้นวางสินค้าเฉพาะสาขาได้ก็เป็นเรื่องการบริหารจัดการภายในร้านสะดวกซื้อ ม. ซึ่งแต่ละสาขามีลักษณะแตกต่างกัน กรณีนี้ไม่เข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๕. กรณีการซื้อวัสดุอุปกรณ์แพงกว่าราคาท้องตลาด

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า การซื้อวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการดำเนินกิจการในร้านสะดวกซื้อ ม. เป็นการให้บริการจัดเตรียมเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ในการตกลงราคาวัสดุอุปกรณ์ระหว่างผู้รับสิทธิและผู้จัดจำหน่าย ทั้งนี้ในส่วนของค่าวัสดุอุปกรณ์การขาย ผู้ถูกร้องได้แจ้งราคาอุปกรณ์โดยรวมให้ผู้สนใจที่จะเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ทราบล่วงหน้าแล้ว ซึ่งเป็นราคามาตรฐานที่ผู้สนใจรับสิทธิจะต้องชำระในราคาเดียวกัน การกระทำของผู้ถูกร้อง

/ไม่ได้เป็น...

ไม่ได้เป็นการบังคับหรือใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าบังคับให้ผู้ร้องที่ ๓ ต้องซื้อวัสดุอุปกรณ์ในราคาสูง แต่เป็นการให้บริการจัดเตรียมเปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ตามสัญญาแฟรนไชส์ ดังนั้น การกระทำดังกล่าวจึงไม่เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๖. กรณีผู้ร้องที่ ๓ มีการวางแผนเพื่อปิดร้านสะดวกซื้อ ม. และผู้ถูกร้องแจ้งว่าจะเข้าซื้ออุปกรณ์ในร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๓ คืบบางส่วน แต่ไม่มีการซื้ออุปกรณ์คืบตามที่แจ้งแต่อย่างใด และหลังจากที่ได้มีการเลิกสัญญาแฟรนไชส์ ผู้ถูกร้องได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาเก็บอุปกรณ์ ส่งผลให้ผู้ร้องที่ ๓ ไม่สามารถใช้ระบบไฟฟ้าในส่วนของตนเองเตอร์ได้ และไม่สามารถดำเนินการแก้ไขระบบไฟฟ้าในส่วนนี้ได้ ซึ่งนาย พ. พนักงานของผู้ถูกร้องชี้แจงว่า สัญญาแฟรนไชส์และสัญญาแฟรนไชส์ ๒๐๑๘ (สัญญาให้บริการ) ดังกล่าวไม่ได้กำหนดเงื่อนไขในการรับซื้ออุปกรณ์คืบไว้ แต่เป็นนโยบายของผู้ถูกร้องที่จะให้ผู้รับสิทธิหรือผู้ให้บริการสามารถขายคืนให้ผู้ถูกร้องได้ โดยมีการหักค่าเสื่อมราคาตามกฎหมาย ร้อยละ ๒๐ ต่อปี ซึ่งเศษเดือนจะคิดเป็น ๑ ปี ต่อมาผู้ถูกร้องได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย โดยจะพิจารณารับซื้อคืนเป็นกรณี ๆ ไป เนื่องจากพบว่าอุปกรณ์ที่ซื้อคืนไม่ได้รับการดูแลและไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า สัญญาแฟรนไชส์ และสัญญาแฟรนไชส์ ๒๐๑๘ (สัญญาให้บริการ) ดังกล่าว มิได้มีการกำหนดเงื่อนไขในการรับซื้อคืนอุปกรณ์ต่าง ๆ จริง ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงไม่มีหน้าที่ที่จะต้องรับซื้ออุปกรณ์ดังกล่าวคืนในทางกลับกันกรณีนี้เป็นการใช้ดุลพินิจของผู้ถูกร้องที่จะพิจารณาซื้ออุปกรณ์คืบตามที่เห็นสมควรเป็นรายกรณี ดังนั้น การกระทำดังกล่าวไม่เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๗. กรณีการเปลี่ยนแปลงสัญญาแฟรนไชส์จากสัญญาฉบับเก่าเป็นสัญญาฉบับใหม่จะต้องมีการคืนสต็อกสินค้าให้กับผู้ถูกร้องก่อนการเริ่มสัญญาฉบับใหม่ ซึ่งเมื่อผู้ร้องที่ ๓ ได้คืนสต็อกสินค้าแล้ว ปรากฏว่าการคืนสต็อกสินค้าดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้ลงระบบบัญชีว่าเป็นการซื้อขายสินค้า โดยผู้ถูกร้องมิได้แจ้งว่าจะต้องดำเนินการยื่นรายการเสียภาษีในส่วนนี้ด้วย ทำให้ผู้ร้องที่ ๓ ต้องรับภาระในการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มจากการคืนสต็อกสินค้าและเสียค่าปรับในการไม่แจ้งยื่นรายการภาษีการคืนสินค้า ซึ่งผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ในการเปลี่ยนรูปแบบของสัญญาจากรูปแบบ “สัญญาแฟรนไชส์” เป็น “สัญญาให้บริการ” โดยมีหลักการสำคัญคือ การเปลี่ยนรูปแบบการถือกรรมสิทธิ์ในสินค้าจากผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ (“ผู้ให้บริการ”) ให้เป็นของผู้ถูกร้อง เพื่อผู้ถูกร้องจะสามารถบริหารจัดการได้ ทั้งนี้ ก่อนที่จะเข้าทำสัญญาให้บริการนั้น ผู้ถูกร้องได้จัดฝึกอบรมและให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบสัญญา ซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการร้านสะดวกซื้อ ม. ทั้งหมดประกอบธุรกิจภายใต้สัญญาให้บริการ การเปลี่ยนรูปแบบสัญญาจะทำให้ผู้ให้บริการได้รับประโยชน์มากขึ้นจากการชดเชยรายได้จากการส่งเสริมการขายได้ที่มากขึ้น จากเดิมกำหนดไว้ร้อยละ ๑๒.๗๗ แต่รูปแบบใหม่จะชดเชยตามปริมาณการจำหน่าย ซึ่งผู้ให้บริการอาจได้รับการชดเชยตั้งแต่ร้อยละ ๐ - ๑๙ ซึ่งจะทำให้ผู้ให้บริการเกิดแรงกระตุ้นที่จะพยายามจำหน่ายสินค้าให้มากขึ้น และการคืนสต็อกสินค้านั้น ผู้ให้บริการต้องดำเนินการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มจากการขายสินค้าคืนตามกฎหมาย เนื่องจากสัญญาแฟรนไชส์ระบุว่า ผู้รับสิทธิจะเป็นผู้รับผิดชอบในการชำระค่าภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม และค่าภาษีทั้งปวง อันเกิดจากการดำเนินกิจการร้านสะดวกซื้อ ม. และสัญญาแฟรนไชส์ (สัญญาให้บริการ) ยังระบุว่าผู้ให้บริการจะเป็นผู้รับผิดชอบในการชำระค่าภาษีเงินได้ของตน ภาษีมูลค่าเพิ่ม อากรแสตมป์ และค่าภาษีทั้งปวงอันเกิดจากการให้บริการตามสัญญานี้

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า การที่ผู้ร้องที่ ๓ ต้องชำระภาษีมูลค่าเพิ่มจากการคืนสต็อกสินค้า เป็นไปตามหน้าที่ของผู้ร้องที่ ๓ ตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ในสัญญา จึงไม่เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๘. กรณีรายงานทางการเงินประจำเดือนที่ผู้ร้องที่ ๓ ได้รับเป็นประจำทุกเดือนปรากฏรายการค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ (รวมค่าตู้แช่และค่าเครื่องทำน้ำแข็ง) ซึ่งผู้ร้องที่ ๓ ไม่ทราบว่าค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เป็นค่าใช้จ่ายใด เนื่องจากค่าตู้แช่และเครื่องทำน้ำแข็งเป็นทรัพย์สินของผู้ร้องที่ ๓ ซึ่งได้ชำระเงินเรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่เปิดร้านสาขานั้น

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในส่วนดังกล่าวเป็นไปตามข้อตกลงทางการค้า ซึ่งหากผู้ร้องที่ ๓ สงสัยก็ชอบที่จะสอบถามผู้ถูกร้องได้โดยตรง กรณียังไม่เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๙. กรณีการก่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ม. ผู้ถูกร้องเรียกค่าใช้จ่ายในงานที่ไม่จำเป็น อีกทั้งในส่วน of ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งระบบไฟฟ้าและสื่อสาร ทางผู้ถูกร้องคิดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เป็นเงิน xxx,xxx.xx บาท เนื่องจากผู้ร้องไม่มีความรู้ในส่วนนี้จึงไม่สามารถทราบได้ว่าเหตุใดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้จึงมีราคาสูง ทั้งที่มีหม้อแปลงไฟฟ้าแรงสูงติดตั้งอยู่แล้ว ซึ่งผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงร้านสะดวกซื้อ ม. ผู้ถูกร้องจะเปิดประมูลราคาให้ผู้รับเหมาเข้ามาประมูลเพื่อเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างหรือปรับปรุงในเขตพื้นที่ที่กำหนด โดยผู้รับสิทธิเป็นผู้อนุมัติรายละเอียดในการก่อสร้างหรือปรับปรุงและค่าใช้จ่าย รวมถึงเป็นผู้ตรวจรับพร้อมกับผู้ควบคุมงานของผู้ถูกร้องนั้น

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า ในสัญญาแฟรนไชส์และสัญญาให้บริการ ไม่ได้มีการกำหนดเรื่องค่าใช้จ่ายในการติดตั้งระบบไฟฟ้าและการสื่อสารไว้อย่างชัดเจน ซึ่งหากผู้ร้องที่ ๓ เห็นว่า ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้มีราคาสูง ผู้ร้องที่ ๓ ชอบที่จะทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรทักท้วงไปยังผู้ถูกร้องตามสัญญาเรื่องการบอกกล่าวของสัญญาแฟรนไชส์ ระบุว่า คำบอกกล่าว การทวงถาม หรือการสื่อสารใด ๆ ที่กระทำขึ้นภายใต้สัญญาฉบับนี้ จะต้องทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร และส่งโดยทางบุคคล หรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ประกอบสัญญาให้บริการก็ระบุไว้เหมือนกัน ดังนั้น ข้อร้องเรียนในส่วนนี้จึงไม่เข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

เมื่อข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๓ ไม่เข้าลักษณะที่จะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้แล้ว คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ เห็นควรยกคำร้องตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๓

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๔ สรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. กรณีผู้ร้องที่ ๔ อ้างว่าถูกนาย พ. พนักงานของผู้ถูกร้องได้แจ้งขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญา ระหว่างผู้ร้องที่ ๔ กับผู้ถูกร้อง จากสัญญาแฟรนไชส์เป็นสัญญาให้บริการนั้น

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า กรณีการเปลี่ยนแปลงสัญญาดังกล่าว แม้จะเป็นการเปลี่ยนสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาก็ตาม แต่การจะเปลี่ยนแปลงสัญญาได้นั้นต้องปรากฏว่า คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีการยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงข้อตกลงอันเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาดังกล่าวด้วย หากใช้กรณีของผู้ถูกร้องจะมีอำนาจโดยลำพังที่จะบังคับให้ผู้ร้องที่ ๔ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงสัญญาโดยปราศจากความยินยอมของผู้ร้องที่ ๔ ได้ อีกทั้งภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงสัญญาระหว่างผู้ถูกร้องและผู้ร้องที่ ๔ แล้ว ผู้ร้องที่ ๔ ยังให้ถ้อยคำว่าการเปลี่ยนแปลงสัญญาดังกล่าวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อผู้ร้องที่ ๔ แต่อย่างไรก็ตาม คงมีผลเพียงสต็อกสินค้าเปลี่ยนจากผู้ร้องที่ ๔ เป็นของผู้ถูกร้องแทน ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสัญญาดังกล่าว ผู้ร้องที่ ๔ ก็ให้การชี้แจงว่า

มิได้มีการกำหนดเงื่อนไขทางการค้าแต่อย่างใด ดังนั้น ประเด็นในส่วนที่ผู้ร้องที่ ๔ อ้างเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสัญญาดังกล่าว จึงหาได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการประกอบธุรกิจของผู้ร้องที่ ๔ แต่อย่างใด เมื่อไม่มีความเสียหายเกิดขึ้นประกอบกับการจะเปลี่ยนแปลงสัญญาได้ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ดังนั้น กรณีจึงเป็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาในลักษณะปรับปรุงสัญญาให้เป็นไปตามสภาพการประกอบธุรกิจเท่านั้น เมื่อไม่ปรากฏว่าการเปลี่ยนแปลงสัญญาดังกล่าวมุ่งประสงค์ที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสัญญาต่อผู้ร้องที่ ๔ เพียงผู้เดียว แต่เป็นการแก้ไขสัญญาระหว่างผู้ถูกร้องและผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ร้านสะดวกซื้อ ม. ทุกสาย อันมิใช่การเลือกปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญที่จะกลั่นแกล้งหรือเลือกปฏิบัติเฉพาะราย ดังนั้น ประเด็นในส่วนนี้จึงไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่จะต้องวินิจฉัย

๒. กรณีผู้ร้องที่ ๔ ถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมแฟรนไชส์ร้านสะดวกซื้อ ม. ไม่ตรงตามเอกสารเชิญชวน ทำให้ผู้ร้องที่ ๔ ได้รับความเสียหาย

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า ตามสัญญาแฟรนไชส์ร้านสะดวกซื้อ ม. มีการกำหนด “ค่าแรกเข้า (Entrance Fee) เป็นเงิน xxx,xxx บาท (รวมภาษีหัก ณ ที่จ่าย) ต่อร้านสะดวกซื้อ ม. หนึ่งสาขา” ตามที่ผู้ร้องที่ ๔ กล่าวอ้างจริง ซึ่งผู้ร้องที่ ๔ ให้ถ้อยคำอธิบายความเข้าใจของผู้ร้องที่ ๔ ใจความว่า ตามสัญญาแฟรนไชส์นั้น ควรมีการเรียกเก็บเงินจำนวนเดียว คือ xxx,xxx บาท ไม่ควรมีการเรียกเก็บเงินอื่นใดที่เกี่ยวกับค่าแรกเข้าอีก แต่เมื่อพิเคราะห์เอกสารข้อชี้แจงของผู้ถูกร้องแล้ว ผู้ถูกร้องอธิบายประเด็นตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๔ ในส่วนนี้ว่า ตามสัญญาแฟรนไชส์ระบุว่าเงินค่าแรกเข้า xxx,xxx บาท (รวมภาษีหัก ณ ที่จ่าย) ต่อร้านสะดวกซื้อ ม. หนึ่งสาขานั้น ข้อสัญญามีเจตนารมณ์ให้ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ชำระเงินในจำนวนดังกล่าวข้างต้น คือ xxx,xxx บาท และภาษีหัก ณ ที่จ่ายร้อยละ ๓ คำนวณจากค่าแรกเข้า รวมเป็นเงิน xxx,xxx.xx บาท ซึ่งหากคู่สัญญาไม่มีเจตนารมณ์ให้ผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ชำระเงินในจำนวน xxx,xxx.xx บาทแล้ว คู่สัญญาย่อมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องระบุให้มีการชำระเงินจำนวน xxx,xxx บาท โดยให้ชำระรวมภาษีหัก ณ ที่จ่าย เพราะผู้ชำระเงินย่อมมีหน้าที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายออกจากยอดชำระเงินจำนวน xxx,xxx บาท ตามกฎหมายอยู่แล้ว นอกจากนี้ในสัญญาแฟรนไชส์ยังกำหนดให้ผู้รับสิทธิต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายใด ๆ จากการบริหารร้านสะดวกซื้อ ม. ซึ่งรวมถึงภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย และภาษีอื่น ๆ เห็นว่า กรณีประเด็นปัญหาในส่วนนี้เกิดจากความเข้าใจผิดในการตีความสัญญาแฟรนไชส์ระหว่าง ผู้ร้องที่ ๔ กับผู้ถูกร้องถึงจำนวนเงินส่วนต่าง x,xxx.xx บาท ซึ่งผู้ถูกร้องอ้างว่าเป็นเงินภาษีหัก ณ ที่จ่าย ซึ่งสัญญากำหนดไว้แล้วนั้น เมื่อพิเคราะห์สัญญาแฟรนไชส์โดยละเอียดแล้ว เห็นว่า สัญญาแฟรนไชส์เรื่อง การบอกกล่าว ได้กำหนดว่า คำบอกกล่าว การทวงถามหรือการสื่อสารใด ๆ ที่กระทำขึ้นภายใต้สัญญาฉบับนี้ จะต้องทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร และส่งโดยทางบุคคล หรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียน การส่งคำบอกกล่าว การทวงถาม หรือการสื่อสารอื่นใดที่ส่งถึงคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งโดยทางบุคคลหรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้ถือว่าเป็นการส่งโดยชอบเมื่อนำไปส่งยังที่อยู่ข้างต้นแล้ว ดังนั้น หากผู้ร้องที่ ๔ เห็นว่าเงินจำนวน xxx,xxx.xx บาท เป็นจำนวนเงินที่เรียกเก็บไม่ถูกต้อง ผู้ร้องที่ ๔ ก็ชอบที่จะมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ถูกร้องตามสัญญาหรือจะขอให้ผู้ถูกร้องอธิบายถึงที่มาของจำนวนเงินดังกล่าวได้ แต่ผู้ร้องที่ ๔ หาได้กระทำไม่ อีกทั้งผู้ร้องที่ ๔ ยังได้ให้ถ้อยคำตามบันทึกถ้อยคำว่า การทำสัญญาแฟรนไชส์นี้มีนาย พ. เป็นผู้ติดต่อประสานงานซึ่งผู้ร้องที่ ๔ ก็ทราบหมายเลขโทรศัพท์ของนาย พ. และสามารถติดต่อประสานงานได้ จึงเป็นการง่ายที่ผู้ร้องที่ ๔ จะสอบถามถึงที่มาที่ไปและวิธีคำนวณจำนวนเงินส่วนต่าง ดังกล่าวได้ แต่ผู้ร้องที่ ๔ ไม่ได้สอบถามหรือมีหนังสือบอกกล่าวเพื่อสอบถามผู้ถูกร้องแต่อย่างใด ในทางกลับกันผู้ร้องที่ ๔ กลับให้ถ้อยคำว่าได้จ่ายเงินจำนวนดังกล่าวด้วยเช็ค ดังนั้น ประเด็นในส่วนนี้ จึงเป็นเรื่องการตีความสัญญาซึ่งไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่จะต้องวินิจฉัยเช่นกัน

/เมื่อพิเคราะห์...

เมื่อพิเคราะห์พฤติการณ์ต่าง ๆ ตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๔ ประกอบพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้ว เห็นว่า ข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๔ ทุกประเด็นไม่เป็นความผิดอันต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่อย่างใด ดังนั้น คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ เห็นควรยกคำร้องตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๔

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๕ สรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. กรณีผู้ถูกร้องมีนโยบายให้ร้านสะดวกซื้อ ม. ของผู้ร้องที่ ๕ ลดราคาสินค้าและสินค้าบางรายการมีการกำหนดให้ขายในราคาต่ำกว่าทุนโดยผู้ร้องที่ ๕ ไม่ได้รับการชดเชย ทำให้กิจการของผู้ร้องที่ ๕ ประสบปัญหาขาดทุน ถือว่าเป็นการกระทำที่ผู้ถูกร้องเอาเปรียบและกระทำไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้องที่ ๕ อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า ตามคำให้การของพนักงานของผู้ถูกร้องซึ่งมีหน้าที่ในการคัดเลือกสินค้าเข้ามาขายเห็นว่าสินค้าที่ถูกกำหนดให้ขายในร้านสะดวกซื้อ ม. แต่ละสาขา จะคำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่ ความใหม่ของสินค้า และการหมุนเวียนสินค้าตามรายการส่งเสริมการขาย โดยจะมีการเรียกกลุ่มของสินค้าที่ถูกกำหนดให้ขายในร้านสะดวกซื้อ ม. แต่ละสาขาว่า POG ซึ่งสินค้า POG จะเป็นสินค้าที่ถูกกำหนดไว้แล้วตั้งแต่เปิดร้านสะดวกซื้อ ม. ครั้งแรกว่า จะวางขายโดยพิจารณาจากทำเลที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ของร้านของคู่ค้า และกลุ่มผู้บริโภคในทำเลที่ร้านสะดวกซื้อ ม. ตั้งอยู่ ส่วนสินค้าที่ไม่ใช่สินค้า POG จะเป็นสินค้าที่ไม่ได้ถูกกำหนดให้ขายในร้านสะดวกซื้อ ม. สาขานั้นซึ่งจะเรียกว่า สินค้า NON - POG อาทิ ชุปก้อน รสหมู เป็นสินค้า POG ในพื้นที่จังหวัดอื่น แต่เป็นสินค้า NON - POG ในกลุ่มสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีกลุ่มผู้บริโภคนับถือศาสนาอิสลาม เป็นต้น ดังนั้น ในร้านสะดวกซื้อ ม. แต่ละสาขาจะมีการกำหนดสินค้าที่จะวางขายแตกต่างกัน สำหรับกรณีสินค้าควบคุม เช่น สุรา นมผงสำหรับเด็กทารกหรือเด็กแรกเกิด เป็นต้น สินค้าควบคุมเหล่านี้เป็นสินค้าที่มีกฎหมายควบคุมซึ่งผู้ถูกร้องมีนโยบายไม่ทำรายการส่งเสริมการขายสำหรับสินค้าควบคุมเพื่อจูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้า แต่สามารถกำหนดราคาให้ต่ำกว่าถาวรได้ ซึ่งสินค้าควบคุมอาจเป็นได้ทั้งสินค้า POG และสินค้า NON - POG ซึ่งการกำหนดให้สินค้า POG กลายเป็นสินค้า NON - POG และการขายสินค้าต่ำกว่าทุนนั้นก็มิใช่หลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังที่ปรากฏตามข้อเท็จจริงข้างต้น

ดังนั้น เมื่อพิเคราะห์ข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๕ กับคำให้การของพนักงานและหนังสือชี้แจงของผู้ถูกร้องแล้ว เห็นว่า ในส่วนข้อร้องเรียนเรื่องผลประกอบการภายหลังจากการที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบทำให้ผู้ร้องที่ ๕ กำไรลดลง ขายสินค้าขาดทุน ส่วนแบ่งกำไรน้อยลง และมีผลประกอบการลดลงจนถึงขั้นขาดทุนนั้น เป็นเรื่องทั่วไปในการประกอบธุรกิจที่จะต้องมีการกำไรหรือขาดทุน โดยอาศัยปัจจัยทางเศรษฐกิจกำลังซื้อของประชาชนในพื้นที่ และกลยุทธ์ทางการตลาดเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้โดยทั่วไปว่าการประกอบธุรกิจย่อมมีโอกาสเสี่ยงที่จะกำไรหรือขาดทุน โดยไม่มีธุรกิจใดที่ทำแล้วจะรับรองได้ว่าจะมีผลกำไรแน่นอน ส่วนกรณีการสอบถามข้อมูลทางบัญชีและการคำนวณรายได้ย้อนหลังนั้น เป็นเรื่องที่สามารถอาศัยข้อตกลงในสัญญาแฟรนไชส์ โดยมีหนังสือสอบถามไปยังผู้ถูกร้องเพื่อให้ชี้แจงแสดงข้อมูลได้อยู่แล้ว อันเป็นปกติทั่วไปตามสิทธิระหว่างคู่สัญญาบนพื้นฐานของสัญญาแฟรนไชส์ระหว่างผู้ร้องที่ ๕ และผู้ถูกร้อง ดังนั้น เมื่อพิเคราะห์พฤติการณ์แห่งข้อร้องเรียนประกอบพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้ว การกระทำของผู้ถูกร้องต่อผู้ร้องที่ ๕ ในส่วนนี้ไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๒. กรณีเกี่ยวกับราคาสินค้าที่มีความแตกต่างกัน

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า จากคำชี้แจงของผู้ถูกร้องประกอบภาพถ่ายรายการสินค้าที่ผู้ร้องที่ ๕ อ้างประกอบ

ข้อร้องเรียนแล้ว กรณีสินค้ารายการที่ผู้ร้องที่ ๕ ร้องเรียนถึงความแตกต่างของราคาสินค้าในส่วนขอสินค้า รายการ ท. เป็นสินค้า NON - POG ซึ่งผู้ร้องที่ ๕ ในฐานะผู้รับสิทธิแฟรนไชส์ร้านสะดวกซื้อ ม. สาขา ท. เป็นผู้ร้องขอให้ผู้ถูกร้องอนุมัติให้ขาย โดยผู้ร้องที่ ๕ ได้ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์มายังผู้ถูกร้องแจ้งว่า ขอส่งรายการสินค้าที่ประสงค์นำเข้ามาขายเพิ่มในร้านสะดวกซื้อ ม. สาขาของตนเพื่อเพิ่มยอดขาย โดยทางผู้ร้องที่ ๕ จะขอทดลองส่งมาขายเพื่อความหลากหลายของสินค้า ซึ่งผู้ถูกร้องได้ตกลงให้ผู้ร้องที่ ๕ ขายสินค้า ดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามสำเนาจดหมายอิเล็กทรอนิกส์โต้ตอบระหว่างผู้จัดการร้านของผู้ร้องที่ ๕ และพนักงานของผู้ถูกร้องในช่วงเวลาดังกล่าว ส่วนสินค้ารายการครีมอาบน้ำ ข. นั้นเป็นสินค้า NON - POG เช่นกัน ซึ่งผู้ร้องที่ ๕ เป็นผู้ร้องขอให้ผู้ถูกร้องอนุมัติให้ขายตามจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ร้องที่ ๕ ส่งมายังผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องได้อนุมัติให้ผู้ร้องที่ ๕ ขายสินค้านี้ดังกล่าวดำเนินการตามสำเนาจดหมายอิเล็กทรอนิกส์โต้ตอบระหว่าง ผู้จัดการร้านของผู้ร้องที่ ๕ และพนักงานของผู้ถูกร้อง ดังนั้น เมื่อสินค้ารายการ ท. และรายการครีมอาบน้ำ ข. ล้วนแต่เป็นสินค้า NON - POG ทั้งสิ้น จึงอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่สินค้าเหล่านี้จะต้องถูกตรวจสอบ ยอดขาย หากมีการวางขายสินค้า NON - POG ดังกล่าวไประยะหนึ่งแล้วยังขายไม่ได้ สินค้า NON - POG เหล่านี้ ส่วนที่เหลือจะต้องเข้าสู่กระบวนการลดราคาสินค้า เพื่อระบายสินค้าออกจากชั้นวางสินค้าเพื่อให้สามารถ วางสินค้าประเภท POG ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารจัดการสินค้าภายในร้านสะดวกซื้อ ม. สาขานั้น ๆ อันเป็นการเพิ่มโอกาสให้สาขาขายสินค้าได้ดีขึ้น โดยผู้ร้องที่ ๕ สามารถตรวจสอบการลดราคา สินค้า NON - POG ต่าง ๆ ได้จากระบบอิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว

อีกทั้งกรณีที่ไม่สามารถขายสินค้า NON - POG ต่าง ๆ ได้ ผู้ร้องที่ ๕ ก็ไม่อยู่หลักเกณฑ์ที่จะได้รับการชดเชยราคาที่ถูกลดลงเนื่องจากไม่ใช่สินค้า POG ที่ถูกกำหนด โดยผู้ถูกร้องให้จำหน่าย เมื่อยอดการขายส่งผลกระทบต่อส่วนแบ่งรายได้ที่ลดน้อยลงทำให้ผู้ร้องที่ ๕ เสียหาย ประกอบกับข้อเท็จจริง ปรากฏว่า ในส่วนขอชั้นตอนและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้ร้องที่ ๕ ในฐานะผู้รับสิทธิ ตามสัญญาแฟรนไชส์ และผู้ถูกร้องเกี่ยวกับมาตรฐานและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงกระบวนการลดราคาสินค้า ทั้งประเภท POG และ NON - POG นั้น ผู้ร้องที่ ๕ หรือตัวแทน ได้รับการฝึกอบรมกับผู้ถูกร้องอย่างเพียงพอ ต่อการตัดสินใจลงทุนและดำเนินธุรกิจแล้ว โดยก่อนทำสัญญาแฟรนไชส์ผู้ร้องที่ ๕ จะต้องผ่านการฝึกอบรม กับผู้ถูกร้องก่อนเข้าทำสัญญาแฟรนไชส์เพื่อให้เข้าใจหลักการในการดำเนินธุรกิจและเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งผู้ร้องที่ ๕ ได้เข้าร่วมอบรมก่อนที่จะมีการลงนามในสัญญาแฟรนไชส์ นอกจากนี้ หลักการเกี่ยวกับการจัดการสินค้า NON - POG และการลดราคา ผู้ร้องที่ ๕ ยังสามารถศึกษาด้วยตนเองได้จากคู่มือปฏิบัติการสาขาแฟรนไชส์ เรื่องการจัดการสินค้าลดล้างสต็อก และผู้ถูกร้องได้จัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมให้แก่ผู้รับสิทธิต่าง ๆ รวมถึงผู้ร้องที่ ๕ เป็นระยะ ๆ ด้วย ดังนั้น กรณีสินค้ารายการ ท. และรายการครีมอาบน้ำ ข. ตามที่ผู้ร้องที่ ๕ อ้างถึงราคา ที่แตกต่างกันนั้นจึงเกิดจากการที่สินค้านี้เป็นสินค้า NON - POG และมีการลดราคาสินค้า เพื่อระบาย สินค้าออกจากชั้นวางสินค้า ฉะนั้น เมื่อพิจารณาพฤติการณ์แห่งข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๕ ประกอบคำชี้แจง และพยานหลักฐานต่าง ๆ ของผู้ถูกร้องแล้ว เห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องต่อผู้ร้องที่ ๕ ในส่วนนี้ ไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

๓. กรณีภาพถ่ายสินค้าจากชั้นวางสินค้าซึ่งมีราคาตามป้ายราคาสีเหลืองหรือสีแดงของสินค้า บางประเภทเทียบเคียงกับภาพข้อมูลสินค้าจากเครื่องพีดีเอ

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า แม้ภาพถ่ายดังกล่าวจะมีการลงลายมือชื่อของผู้ร้องที่ ๕ ไว้ใต้ภาพก็ตาม แต่เมื่อพิจารณา ภาพถ่ายต่าง ๆ ประกอบข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๕ โดยตลอดแล้ว ไม่พบว่าภาพถ่ายดังกล่าวมีแหล่งที่มา

/ของสินค้า...

ของสินค้าและสถานที่จำหน่ายจากแหล่งหรือร้านสะดวกซื้อ ม. สาขาใด ไม่มีเอกสารหรือคำอธิบายว่าภาพต่าง ๆ มีประเด็นข้อพิพาทที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างไร ประกอบกับ สินค้าบางรายการ พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้เป็นสินค้าและบริการควบคุม ตามประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ฉบับที่ ๕๓ พ.ศ. ๒๕๖๒ เรื่องการกำหนดสินค้าและบริการควบคุม ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ซึ่งการจะลดราคาหรือจัดโปรโมชั่นส่งเสริมการขายสินค้าควบคุมเหล่านี้ไม่อาจทำได้ อีกทั้งเมื่อพิจารณาภาพถ่ายที่ถูกอ้างเป็นพยานหลักฐานแล้ว เห็นว่าเป็นภาพถ่ายราคาสินค้าที่ปรากฏจากเครื่องพีดีเอและภาพถ่ายสินค้ากับป้ายราคาบนชั้นวางสินค้าเปรียบเทียบกันซึ่งจะเห็นได้ว่า ราคาสินค้าตามป้ายราคาและราคาที่ปรากฏจากข้อมูลในเครื่องพีดีเอทุกรายการไม่ตรงกันโดยไม่มีการอธิบายถึงความแตกต่างแต่อย่างใด และตามประเด็นในส่วนนี้ก็ได้มีการชี้แจงแสดงวิธีการคำนวณหรือสาเหตุที่ทำให้ราคาแตกต่างกันจากผู้ร้องที่ ๕ แต่อย่างไรก็ดี ดังนั้น ลำพังเพียงพยานหลักฐานของผู้ร้องที่ ๕ ในส่วนนี้จึงเป็นพยานหลักฐานที่มีความบกพร่องในตัวพยานหลักฐานเอง ไม่มีน้ำหนักให้รับฟังว่า ผู้ถูกร้องกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ไม่มีเหตุที่ต้องวินิจฉัยตามข้ออ้างของผู้ร้องที่ ๕

เมื่อพิจารณาพฤติการณ์ต่าง ๆ ตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๕ ประกอบพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้วเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องต่อผู้ร้องที่ ๕ ในทุกประเด็นไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจึงมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นควรยกคำร้องตามข้อร้องเรียนของผู้ร้องที่ ๕

นอกจากนี้ แม้กรณีตามข้อร้องเรียนต่าง ๆ บางประเด็นของผู้ร้องทั้งห้าจะอยู่ในช่วงเวลาทั้งก่อนและหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ก็ตาม แต่เมื่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาทุกประเด็นอย่างละเอียดและรอบคอบแล้ว เห็นว่า มาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่มีการกระทำบางข้อที่ถูกร้องเรียน บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการใด ๆ อันมิใช่การแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และมีผลเป็นการทำลาย ทำให้เสียหาย ชัดขวาง กีดกัน หรือจำกัดการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจอื่นหรือเพื่อบริษัทอื่นประกอบธุรกิจ หรือต้องล้มเลิกการประกอบธุรกิจ” แต่เมื่อภายหลังมีการตราพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีได้มีบทบัญญัติที่ห้ามผู้ประกอบการกระทำการใด ๆ อันมิใช่การแข่งขันอันเสรีอย่างเป็นธรรม เช่น มาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังกล่าวแล้ว จึงเป็นกรณีที่มีกฎหมายใหม่ออกใช้ภายหลังกระทำความผิด โดยมีผลเป็นการยกเลิกความผิดดังกล่าว และเมื่อพิจารณาการกระทำของผู้ถูกร้องต่อผู้ร้องทั้งห้าแล้ว จึงไม่เข้าลักษณะอันจะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่อย่างใด

มติคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีมติเป็นเอกฉันท์ เห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องไม่เป็น การกระทำที่ต้องห้ามตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงยุติเรื่อง

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

๔ มีนาคม ๒๕๖๔